

**JAUNĀS RĪGAS DOMES ADMINISTRATĪVĀS ĒKAS
INVESTĪCIJU FINANSĒŠANAS MODEĻA ALTERNATĪVU
IZSTRĀDE UN ANALĪZE**

RĪGA 2005

Satura rādītājs

KOPSAVILKUMS	3
IEVADS.....	4
1 PAŠVALDĪBU IESPĒJAMIE FINANŠU RESURSU AVOTI IEGULDĪJUMU FINANSĒŠANAI... 5	
1.1 PAŠVALDĪBAS TEKOŠIE IEŅĒMUMI.....	5
1.2 PAŠVALDĪBAS RĪCĪBĀ ESOŠO ĪPAŠUMU PĀRDOŠANA	6
1.3 AIZŅĒMUMI	7
1.4 PAŠVALDĪBU OBLIGĀCIJAS	10
1.5 PRIVĀTI PUBLISKĀ PARTNERĪBA (PPP).....	13
1.6 EIROPAS SAVIENĪBAS STRUKTURĀLIE FONDI.....	14
1.7 KOHĒZIJAS FONDS	17
1.8 VALSTS INVESTĪCIJU PROGRAMMA	19
2 PAŠVALDĪBU IEGULDĪJUMU FINANSĒŠANA: DAŽĀDU VALSTU PIEREDZE	25
2.1 KOMERCBANKU KREDĪTI	25
2.2 PAŠVALDĪBU OBLIGĀCIJAS	26
2.2.1 <i>Regulējošā likumdošana</i>	<i>26</i>
2.2.2 <i>Pašvaldību obligāciju izmantošana atsevišķās valstīs</i>	<i>28</i>
2.2.3 <i>Pašvaldību obligāciju izlaišanas process</i>	<i>31</i>
2.3 PRIVĀTI PUBLISKĀ PARTNERĪBA	33
2.3.1 <i>Likumdošanas bāzes dažādās valstīs</i>	<i>33</i>
2.3.2 <i>Projektu finansēšana, izmantojot privāti publisko partnerību: piemēri</i>	<i>35</i>
3 OPTIMĀLĀKĀS ALTERNATĪVAS RĪGAS DOMES ADMINISTRATĪVĀS ĒKAS FINANSĒŠANAI	42
SOĻI PROJEKTA TĀLĀKAI VIRZĪBAI.....	45
I. PIELIKUMS NR. 1. PAŠVALDĪBĀM PIEEJAMĀS PROGRAMMAS EIROPAS SAVIENĪBAS STRUKTŪRFONDU PROJEKTU FINANSĒJUMA SAŅEMŠANAI (2004 – 2006)	46
II. PIELIKUMS NR. 2. REĢIONĀLĀS ATTĪSTĪBAS UN PAŠVALDĪBU LIETU MINISTRIJAS INVESTĪCIJU POLITIKAS PRIORITĀRIE DARBĪBAS VIRZIENI 2006.-2010.GADAM.....	50
III. PIELIKUMS NR.3. ĪRIJAS LIKUMDOŠANA, KAS REGULĒ PRIVĀTI PUBLISKĀS PARTNERĪBAS IZMANTOŠANU	54

Kopsavilkums

Tradicionāli pašvaldību ieguldījumi tiek finansēti, izmantojot

- pašvaldību tekošos ieņēmumus,
- pārdodot pašvaldību rīcībā esošus īpašumus,
- saņemot aizņēmumus,
- izlaižot obligācijas vai
- izmantojot privāti publiskās partnerības.

Latvijas pašvaldībām papildus šiem resursiem ir iespējams piesaistīt arī

- Eiropas Savienības struktūrfondu atbalstu,
- Kohēzijas fonda līdzekļus
- Valsts investīciju programmas finansējumu.

Austrumeiropas un Centrāleiropas valstīs populārākais pašvaldību aizņēmuma instruments ir komercbanku kredīti, ASV – obligācijas. Daļā Eiropas valstu, kurās tika mēģināts ieviest pašvaldību obligācijas, to izmantošana tiek turpināta (Ungārijā, Polijā un Krievijā), bet Čehijā, Slovākijā un Igaunijā obligācijas ir zaudējušas savu lomu kā pašvaldību ieguldījumu finansēšanas avots.

Privāti publiskās partnerības ir moderns pašvaldību ieguldījumu finansēšanas instruments. Tā galvenā priekšrocība – projekta risks un finansējuma piesaistes jautājums tiek nodots privātajam sektoram. Privāti publiskās partnerības tiek īpaši plaši izmantotas Lielbritānijā un Īrijā, taču to popularitāte aug arī jaunajās ES dalībvalstīs un citās valstīs – Slovākijā, Polijā, Čehijā, Rumānijā.

Vadoties no šobrīd pieejamās un spējā esošās informācijas, Rīgas Domes jaunās administratīvās ēkas attīstīšanas projektam

- no Kohēzijas fonda un ES struktūrfondu ir iespējams piesaistīt finansējumu ūdensapgādes sistēmas izveidei,
- no ES struktūrfondu var iegūt atbalstu arī transporta sistēmas optimizācijai, kā arī drošības uzlabošanai un informācijas tehnoloģiju sistēmu attīstībai,
- Valsts investīciju programma potenciāli var nodrošināt finansējumu administratīvās ēkas būvniecībai un transporta sistēmas attīstībai,
- Projekta atsevišķu etapu realizācijai ir optimāli izmantot privāti publisko partnerību.

Lai veiktu tālāku izpēti par projekta finansēšanas iespējām, nepieciešams veikt pieņemt vairākus lēmumus par projekta tālāku virzību: projekta realizācijas vieta, kādas investīcijas tiks veiktas, kādā secībā tās ir optimāli veikt, kādas finansējuma alternatīvas būs pieejamas brīdī, kad ieguldījumi būs veicami.

Ievads

Vēsturiski ir izveidojusies situācija, ka Rīgas domes departamenti un citas struktūrvienības ir izvietotas dažādās Rīgas pilsētas vietās, un pašvaldību administrācijas funkciju veikšana ir apgrūtināta un neefektīva. Šī iemesla dēļ ir ticis pieņemts lēmums apvienot Rīgas Domes administrāciju vienā ēkā ar mērķi paaugstināt pašvaldības darbības efektivitāti un samazināt izmaksas, kas tieši (transporta izmaksas, telefona sarunu izmaksas u.tml.) un netieši (darbinieku ceļā pavadītais laiks, apgrūtināta komunikācija starp darbiniekiem, informācijas plūsma starp departamentiem u.tml.) rodas departamentu dažādo atrašanās vietu rezultātā. Lai attīstītu Rīgas atpalikušās teritorijas, tiek plānots jauno Rīgas Domes administratīvo ēku celt ārpus Rīgas centra, veicinot infrastruktūras izveidi neapgūtās teritorijās.

Šī pētījuma mērķis ir izstrādāt Rīgas pilsētas stratēģiskajām interesēm atbilstošāko jaunās Rīgas domes administratīvās ēkas investīciju finansēšanas modeli. Šī pētījuma uzdevumi ir

- (1) apzināt un izanalizēt iespējamās projekta finansēšanas modeļus, t.sk. balstoties uz starptautisko pieredzi un praksi;
- (2) izvērtēt līdzfinansējuma iespējas projekta realizācijai arī no dažādiem Eiropas Savienības strukturālajiem fondiem, citām ES atbalsta programmām un valsts investīciju programmas;
- (3) veiktās analīzes rezultātā, kā arī ņemot vērā Latvijai un Rīgas pilsētai specifiskos un izvēli ietekmējošos specifiskos valsts, ekonomikas un/vai juridiskos faktorus, iezīmēt optimālākās projekta finansēšanas alternatīvas, atspoguļojot to iespējas un riskus, balstoties uz veikto analīzi.

1 Pašvaldību iespējamie finanšu resursu avoti ieguldījumu finansēšanai

Tradicionāli pašvaldību ieguldījumi var tikt finansēti, izmantojot pašvaldību tekošos ieņēmumus, pārdodot pašvaldību rīcībā esošus īpašumus, ņemot aizņēmumus, izlaižot obligācijas vai izmantojot privāti publiskās partnerības. Latvijas pašvaldībām papildus šiem resursiem ir iespējams arī piesaistīt Eiropas Savienības struktūrfondu atbalstu, Kohēzijas fonda līdzekļus un Valsts investīciju programmas finansējumu.

1.1 Pašvaldības tekošie ieņēmumi

Pašvaldības tekošie ieņēmumi ir regulārie ienākumi, ko pašvaldība ir tiesīga saņemt un saņemt likumdošanā noteiktajā kārtībā – nodokļu ieņēmumi (iedzīvotāju ienākuma, īpašuma un dabas resursu nodoklis), nenodokļu ieņēmumi (ieņēmumi no pašvaldības sniegtajiem maksas pakalpojumiem, maksājumi par pašvaldības kapitāla izmantošanu, nodevas) un transfēra maksājumi. Tekošie ieņēmumi var tikt izmantoti pašvaldību ieguldījumu finansēšanai vai līdzfinansēšanai. Zemāk uzskaitītas tekošo ieņēmumu kā ieguldījumu finansēšanas avotu priekšrocības un trūkumi (Tabula 1.1).

Tabula 1.1

Pašvaldības tekošie ieņēmumi kā ieguldījumu finansēšanas avots: priekšrocības un trūkumi

„+”	„-”
1. Pašvaldībai un sabiedrībai netiek radītas nākotnes izmaksas	1. Pašvaldību īstermiņa līdzekļi priekšlaicīgi tiek izdoti par resursiem, kas tiks izmantoti nākotnē (neoptimāls resursu sadalījums)
2. Optimāls pašvaldību vajadzību īstermiņa finansēšanas līdzeklis: <ul style="list-style-type: none">• netiek patērēts laiks finanšu līdzekļu piesaistei• nerodas līdzekļu piesaistīšanas izmaksas	2. Nav iespējams pilnībā finansēt lielus, ilgtermiņa investīciju projektus
	3. Tiek ierobežots līdzekļu apjoms tekošo izdevumu segšanai

No pašvaldības tekošajiem ieņēmumiem ir iespējams finansēt nelielu apjomu investīciju projektus. Apjomīgu investīciju projektu ietvaros tekošos ieņēmumus ir optimāli izmantot kā pašvaldības līdzfinansējumu citiem finansēšanas avotiem.

1.2 Pašvaldības rīcībā esošo īpašumu pārdošana

Pašvaldības rīcībā esošo īpašumu (ēkas, zeme u.c.) pārdošanas rezultātā piesaistītie naudas resursi pasaulē bieži tiek izmantoti pašvaldību ieguldījumu finansēšanai. Šīs opcijas galvenā priekšrocība ir iespēja pašvaldībai finansēt ieguldījumus, neradot sev parādsaistības, par kurām pašvaldībai un sabiedrībai jānorēķinās nākotnē. Šīs alternatīvas priekšrocības un trūkumi apkopoti tabulā (Tabula 1.2).

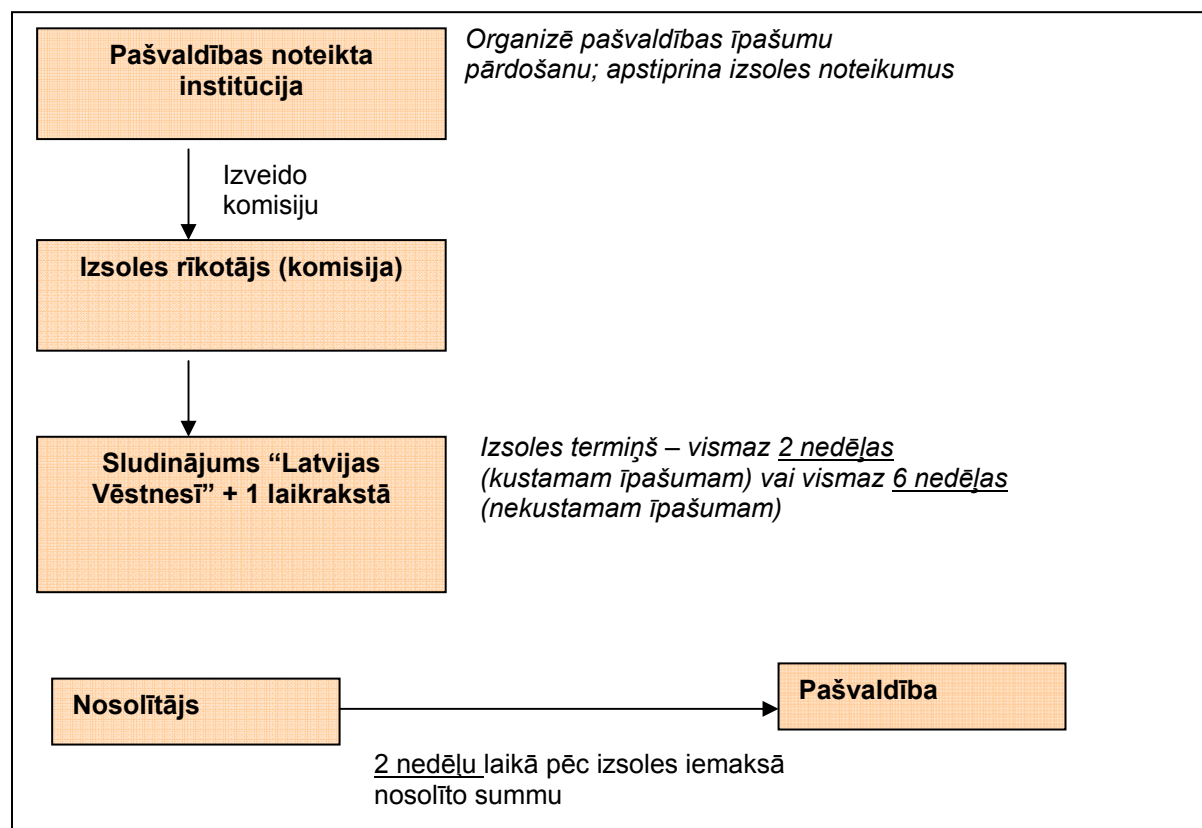
Tabula 1.2

Pašvaldības rīcībā esošo īpašumu pārdošana: priekšrocības un trūkumi

„+”	„-”
1. Iegūtie finanšu resursi ieguldījumu veikšanai izslēdz tos nākotnes naudas izdevumus parādsaistību atmaksai	1. Pārdošanas process var izrādīties laikietilpīgs, iespējami papildus nepieciešami izdevumi izsoles rīkošanai, tiesu darbiem vai citiem procedurāliem sarežģījumiem <ul style="list-style-type: none">• piemēri: viesnīca “Bāka”, mazdārziņu zeme Skanstes ielā, zemesgabals Rīgā, Brīvības gatvē 352/358 u.c.
2. Netiek negatīvi ietekmēts pašvaldības kredītreitings, kreditoru viedoklis par pašvaldību, nepalielinās aizņēmumu apjoms, kas ierobežo saņemt aizņēmumus turpmāk	2. Ja pašvaldības īpašumu pārdod steidzamā kārtā, pastāv risks neiegūt augstāko iespējamo cenu
3. Tiek izslēgti nākotnes izdevumi, kas saistīti ar pārdodamā īpašuma apsaimniekošanu un uzturēšanu	
4. Maksimāls izdevīgums, ja pašvaldības rīcībā ir īpašumi ar augstu tirgus vērtību, kurus pašvaldība neizmanto (vai nespēj izmantot) maksimāli efektīvi	

Pašvaldības īpašumu pārdošanu, izņemot vērtspapīru, kapitāla daļu kapitālsabiedrībās u.tml. pārdošanu, regulē **Valsts un pašvaldību mantas atsavināšanas likums**. Saskaņā ar minēto likumu, pašvaldību mantas atsavināšanas pamatveids ir mantas pārdošana izsolē. Izsoles norises shēma attēlota zemāk (Shēma 1.1).

Shēma 1.1
Pašvaldības īpašuma pārdošanas izsoles norises shēma

Minimālais laiks, kas nepieciešams izsoles sarīkošanai, ir 8 nedēļas kopš brīža, kad tiek publiski paziņots par izsoli, ievietojot sludinājumu presē. Jāņem vērā, ka laiks nepieciešams arī sagatavošanas darbiem pirms publiskā paziņojuma – lēmuma pieņemšanai, izsoles noteikumu sagatavošanai, utt.

Kopsavilkums	<ul style="list-style-type: none"> • Galvenā pašvaldības rīcībā esošo īpašumu pārdošanas alternatīvas priekšrocība ir iespēja pašvaldībai finansēt ieguldījumus, neradot sev parādsaistības • Pašvaldības īpašumu pārdošanu regulē Valsts un pašvaldību mantas atsavināšanas likums • Galvenā pārdošanas metode – izsoles rīkošana
---------------------	---

1.3 Aizņēmumi

Latvijā pašvaldību aizņēmumu saņemšana ir saistīta ar samērā sarežģītu procedūru. Aizņēmumu izmantošana pašvaldību ieguldījumu finansēšanai galvenā priekšrocība

ir iespēja realizēt projektu tūlīt, norēķinoties par to nākotnē tā lietošanas laikā, tomēr eksistē arī virkne trūkumu (Tabula 1.3).

Tabula 1.3

Aizņēmumu saņemšana: priekšrocības un trūkumi

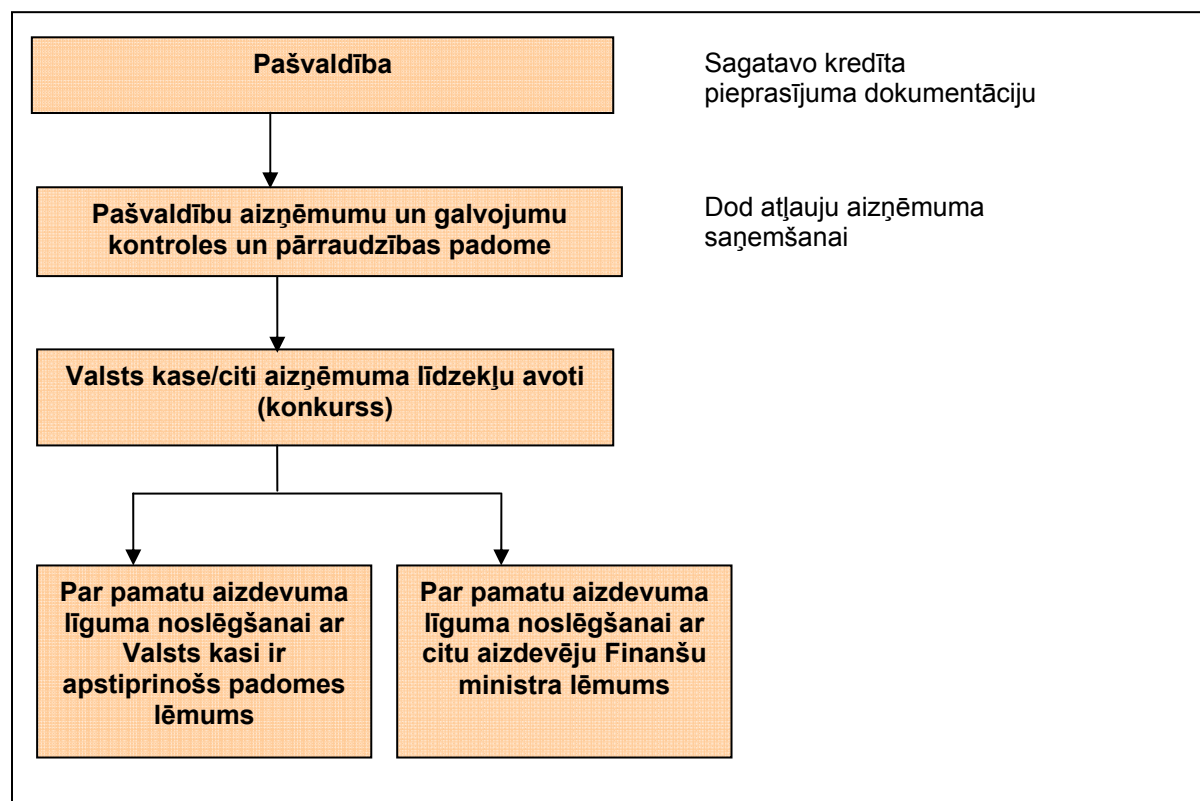
„+”	„-”
1. Projekta lietošanas / izmaksu savienojamība (projekts tiek realizēts uzreiz, un tā izmaksas tiek sadalītas uz visu lietošanas laiku)	<p>1. Aizņēmumu apjoma pašvaldībām ierobežojums likumdošanā (aizņēmumu apkalpošanai drīkst novirzīt ne vairāk kā 20% no attiecīgā gada pašvaldības budžeta)</p> <p>2. Negatīva ietekme uz pašvaldības kredītreitingu, negatīvi ietekmē esošo un potenciālo kreditoru vērtējumu par pašvaldību</p> <p>3. Salīdzinoši sarežģīta un laikietilpīga procedūra.</p> <p>4. Neoptimāls finansēšanas modelis administratīvās ēkas būvniecībai, jo kredīti vairāk nepieciešami pašvaldības tiešo funkciju nodrošināšanai: <ul style="list-style-type: none"> • organizēt iedzīvotājiem komunālos pakalpojumus; ielu, ceļu un laukumu būvniecība; ielu, laukumu u.c. publiskai lietošanai paredzēto teritoriju apgaismošana; gādāt par iedzīvotāju izglītību; nodrošināt veselības aprūpes pieejamību u.c.¹; • kredīti nepieciešami struktūrfondu projektu līdzfinansēšanai </p>

Aizņēmumu saņemšanu pašvaldībām Latvijā regulē vairāki normatīvie akti. Pašvaldību aizņēmumu kopējo pieļaujamo palielinājumu saimnieciskajā gadā nosaka gadskārtējā **Valsts budžeta likums**. 2003.gadā pašvaldību aizņēmumu kopējais palielinājums tika noteikts LVL 15.6 miljonu apmērā, 2004. un 2005.gados LVL 20 miljonu apmērā.

Noteikumi par pašvaldību aizņēmumiem un galvojumiem nosaka, kā norisinās pašvaldības aizņēmumu saņemšana (Shēma 1.2).

¹ Likums Par pašvaldībām

Shēma 1.2
Pašvaldību aizņēmumu saņemšanas shēma

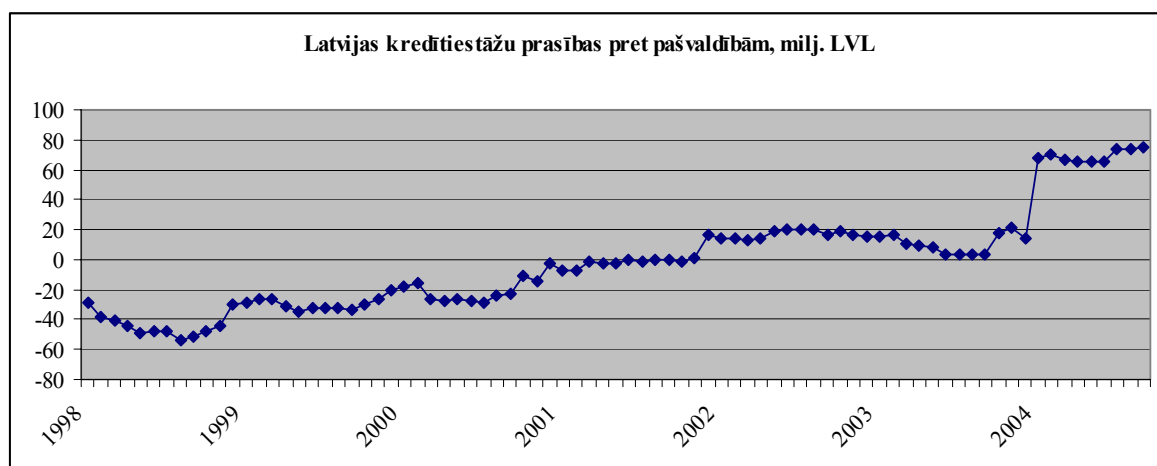

Lai saņemtu aizņēmumu, ir nepieciešams pozitīvs Pašvaldību aizņēmumu un galvojumu kontroles un pārraudzības padomes lēmums vai Finanšu ministra lēmums, ja aizdevējs nav Valsts kase, kas ir primārais pašvaldību aizņēmumu avots. Finanšu ministrs var pieņemt lēmumu atļaut pašvaldībai aizņemties no citiem aizdevējiem, ja tie piedāvā izdevīgākus kredīta nosacījumus, nekā Valsts kase var nodrošināt attiecīgajā brīdī.

Rīgas pašvaldības aizņēmumu vadības stratēģija 2005. – 2007.gadam paredz ierobežojumu aizņēmumiem. Aizņēmumu saistības (kopējās kredīta apkalpošanas izmaksas – procentu un pamatsummu maksājumi), kurām iestāties atmaksas termiņš kārtējā saimnieciskajā gadā, kopā ar iepriekšējo gadu aizņēmumu saistībām, kurām iestāties atmaksāšanas termiņš, nedrīkst pārsniegt **20%** no pašvaldības kārtējā saimnieciskā gada budžeta kopapjoma.

Komercbanku kredīti ir populārākais pašvaldību aizņēmumu veids Austrumeiropas valstīs. Komercbanku kredītu izmantošana pašvaldību ieguldījumu finansēšanai Latvijā laika gaitā ir pastāvīgi augusi (Grafiks 1.1). Līdz 2001. gadam Latvijas pašvaldību neto aizņēmumi no komercbankām saglabājās negatīvi, bet uz 2004. gada to apjoms sasniedza jau LVL 75 miljonus, gada laikā pieaugot par 21%.

Grafiks 1.1

Avots: Latvijas Banka

Kopsavilkums

- Latvijā pašvaldību aizņēmumu saņemšana ir saistīta ar samērā sarežģītu procedūru
- Pašvaldību aizņēmumu saņemšanu regulē Valsts budžeta likums un Noteikumi par pašvaldību aizņēmumiem un galvojumiem
- Lai saņemtu aizņēmumu, ir nepieciešams pozitīvs Pašvaldību aizņēmumu un galvojumu kontroles un pārraudzības padomes lēmums vai Finanšu ministra lēmums
- Ierobežojums aizņēmumiem: kopējās kredīta apkalpošanas izmaksas, kas jādzēš saimnieciskajā gadā, nedrīkst pārsniegt 20% no pašvaldības saimnieciskā gada budžeta kopapjoma
- Latvijā pašvaldībām izsniegtie komercbanku kredītu apjomi pastāvīgi aug

1.4 Pašvaldību obligācijas

Pašvaldību obligācijas ir Latvijā neizmantots pašvaldību ieguldījumu finansēšanas instruments, un pašvaldību obligāciju izlaišana netiek regulēta Latvijas likumdošanā. ASV pašvaldību obligācijas ir populārākais pašvaldību finanšu resursu avots, un tas tiek izmantots arī Eiropas pašvaldībās. Obligācijām kā pašvaldību ieguldījumu

finansēšanas instrumentam ir virkne priekšrocību. Galvenais trūkums – obligāciju aizņēmuma raksturs (Tabula 1.4).

Tabula 1.4

Pašvaldību obligācijas: priekšrocības un trūkumi

„+”	„-”
1. Obligāciju procentu likme parasti ir zemāka, nekā citu aizņēmuma veidu likmes obligāciju likviditātes dēļ	1. Nepieciešams Latvijā attīstīt <u>likumdošanas</u> bāzi pašvaldību obligāciju izlaišanai
2. Procenti jāmaksā vienu reizi gadā, atšķirībā no bankas procentiem, kas maksājami reizi mēnesī vai reizi ceturksnī	2. Nepieciešams Latvijā attīstīt <u>tehnisko</u> bāzi pašvaldību obligāciju izlaišanai
3. Decentralizēta aizdevēju struktūra – emitents iegūst lielāku neatkarību no aizdevējiem, nekā, izmantojot citus aizņēmumu veidus	3. Negatīva ietekme uz pašvaldības kredītreitingu palielinātu aizņēmumu rezultātā.
4. Nav nepieciešama ķīla. Par galvojumu aizņēmumam obligāciju izlaišanas veidā var kalpot, piemēram, pašvaldību solījums atmaksāt aizņēmumu, nākotnes ieņēmumi vai nākotnes nodokļu ieņēmumu palielinājums	

Latvijā līdz šim vairākkārt ir mēģināts ieviest sistēmu pašvaldību obligāciju izlaišanai¹. 1995. gadā Latvijas Kopīgo ieguldījumu fondu grupa izstrādāja pašvaldību obligāciju emisijas koncepciju. Tika parakstīts līgums par parādzīmju izlaišanas projekta īstenošanu Rēzeknes pilsētas pašvaldībai ar emisijas apjomu LVL 300 000, taču pēc mēneša Rēzeknes pilsētas pašvaldības obligāciju izlaišana tika atlikta uz nenoteiktu laiku un netika realizēta.

1996. gadā tika mēģināts izlaist Salaspils pašvaldības obligācijas (plānotais emisijas apjoms – LVL 1.5 miljoni). 1996. gada jūlijā Salaspils pašvaldība saņēma atļauju emitēt obligācijas. 1997. gada martā Ar Latvijas Centrālā depozitārija valdes lēmumu Salaspils pašvaldības obligāciju emisija tika izslēgta no uzskaites, jo šīs pašvaldības obligācijas nebija iegādājies neviens pircējs. Par obligāciju izplatīšanas izgāšanās cēloņiem speciālisti minēja iedzīvotāju zemo pirkspēju un banku neieinteresētību.

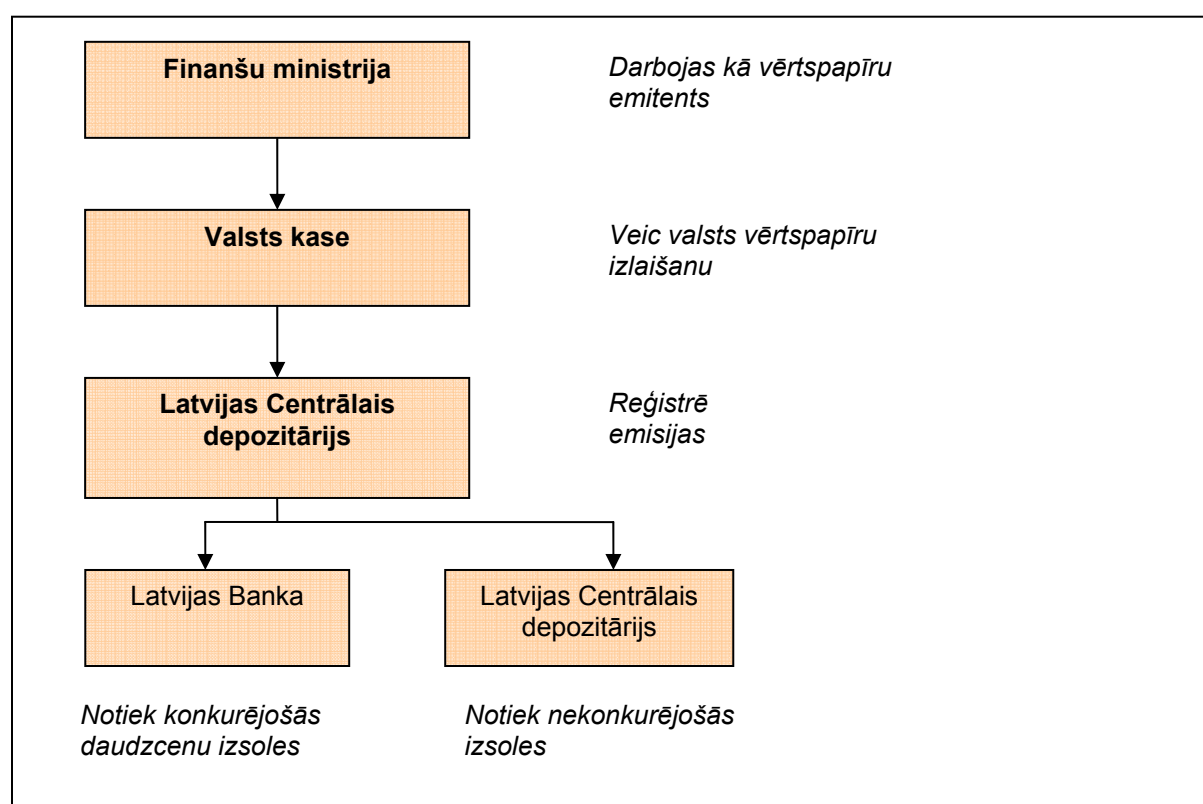
Vienīgās publiskā sektora obligācijas, kas Latvijā tiek izlaistas, ir **valsts obligācijas**. 2003. gadā pirmo reizi tika izlaistas valsts obligācijas ar termiņu 10 gadi. Uz

¹ Ziņu aģentūra Leta

29.04.2005 valsts obligāciju apjoms apgrozībā – LVL 409 miljoni. Valsts obligāciju vidējā gada peļņas likme 2004. un 2005. gados bija 3.30% - 4.86%. Caurmērā pieprasītais obligāciju apjoms pārsniedz valsts noteikto obligāciju apjomu 2 reizes.

Valsts obligāciju izlaišanu Latvijā regulē **Latvijas valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīru izlaišanas noteikumi**. Valsts obligāciju izlaišanas procesā piedalās Finanšu ministrija, Valsts kase un Latvijas Centrālais depozitārijs (Shēma 1.3).

Shēma 1.3
Valsts obligāciju izlaišanas process Latvijā

Kopsavilkums

- Latvijā pašvaldību obligācijas nav tikušas izmantotas pašvaldību ieguldījumu finansēšanai, lai arī tām ir virkne priekšrocību (likvīds aizdevums, zemākas procentu likmes, decentralizēta aizdevēju struktūra)
- Galvenais pašvaldību obligāciju trūkums ir palielinātas pašvaldību parādsaistības obligāciju laidiena rezultātā un no tā izrietošās sekas (esošo un potenciāli kreditoru viedoklis par pašvaldības finanšu stāvokli, kredītreitings un uzraudzības institūciju vērtējums)
- Latvijā mēģinājumi izlaist pašvaldību obligācijas ir beigušies neveiksmīgi
- Latvijā tiek izlaistas valsts obligācijas, ko regulē Latvijas valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīru izlaišanas noteikumi

- Valsts obligāciju izlaidšanas procesā piedalās Finanšu ministrija, Valsts kase un Latvijas Centrālais depozitārijs

1.5 Privāti publiskā partnerība (PPP)

Privāti publiskā partnerība ir privātā kapitāla un administrēšanas metožu piesaiste valsts funkciju veikšanai. Tā izpaužas kā kopējs projekts starp valsts vai pašvaldības institūciju un privāto uzņēmumu, lai pēc iespējas efektīvāk apmierinātu sabiedrības vajadzības ar atbilstošu ieguldījumu, risku un ieguvumu sadalījumu. Publiskā un privātā sektora sadarbības ietvaros kāds publiskais pakalpojums vai objekts uz līguma pamata tiek nodots privātajam uzņēmējam uz noteiktu laika periodu un nosacījumiem, lai nodrošinātu publiskos pakalpojumus, piemēram, dzeramā ūdens nodrošināšana, atkritumu apsaimniekošana, autoceļa būvniecība u.t.t.

Pasaulē pastiprinātu uzmanību šim instrumentam sāka pievērst 90-to gadu sākumā un šobrīd tas tiek izmantots visos kontinentos. Dažās valstīs tā izmantošana ir attīstīta ļoti plaši (Lielbritānija, Īrija u.c.), bet citās vēl tikai tiek veidota (Čehija, Francija u.c.). Latvijā šo instrumentu sāka pētīt Ekonomikas ministrija 2003. gadā¹.

Partnerības veidi var ietvert dažādas funkcijas: plānošana (Plan), Projektēšana (Design), Celtniecība (Build), Noma (Lease), Finansēšana (Finance), Pārvaldīšana (Operate), Pirkšana (Purchase), Nodošana (Transfer). Privāti publiskās partnerības kā pašvaldību finansēšanas resursa priekšrocības un trūkumi apkopoti zemāk (Tabula 1.5)

Tabula 1.5

Privāti publiskā partnerība: priekšrocības un trūkumi

„+”	„-”
1. Pašvaldības izmaksas tiek samazinātas, jo: <ul style="list-style-type: none"> • Piedaloties privātā sektora ekspertiem, palielinās projekta efektivitāte; • Palielinoties efektivitātei, samazinās projekta kapitālās izmaksas 	1. Pašvaldībai jāuzņemas ilgtermiņa līgumsaistības ar privāto partnerības pusi
2. Strādājot kopā ar privātā sektora pārstāvjiem, palielinās pašvaldībai pieejamo finansēšanas instrumentu dažādība	2. Problemātiska līguma priekšmeta un citu līguma nosacījumu definēšana
3. Privātais sektors var uzņemties lielākas	3. Potenciāli - ierobežota pašvaldības ietekme

¹ www.em.gov.lv

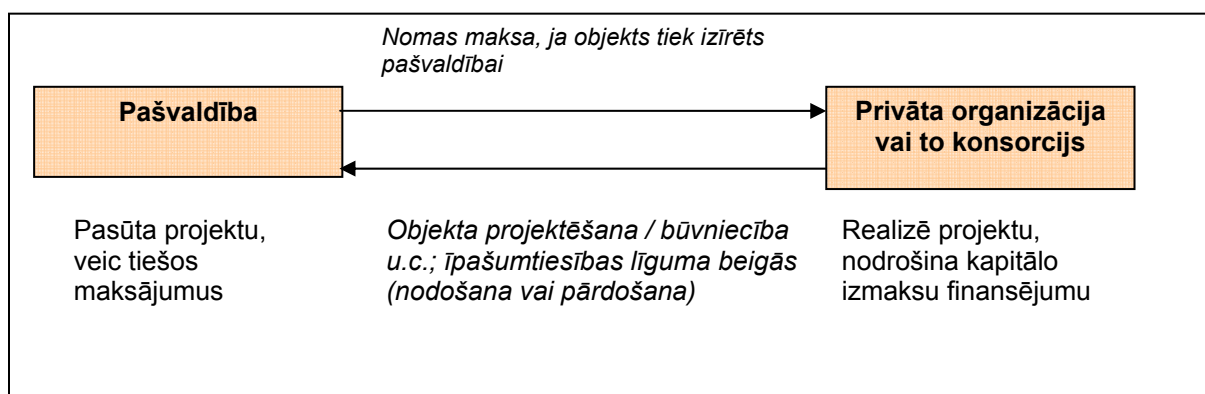
parādsaistības, nekā pašvaldības, kuru parādsaistību apjomu ierobežo likumdošana vai vēlēšanās minimizēt riskus

un kontrole pār projektu

- Apgrūtināta pašvaldībai izdevīgu korekciju ieviešana projektā tā norises gaitā

Privāti publiskās partnerības divas galvenās iesaistītās puses ir publiskais sektors (pašvaldība) un privātais sektors, ko veido viena organizācija (privāts uzņēmums) vai to konsorcijs. Tās var sadarboties, kombinējot augstāk uzskaitītās funkcijas. Vienkāršota privāti publiskās partnerības shēma attēlota zemāk (Shēma 1.4).

Shēma 1.4
Privāti publiskās partnerības darbības princips

Kopsavilkums

- Privāti publiskā partnerība ir privātā finansējuma piesaiste valsts un pašvaldību funkciju nodrošināšanai
- Publiskā un privātā sektora sadarbības ietvaros publisks pakalpojums vai objekts tiek nodots privātam uzņēmējam uz noteiktu laika periodu un nosacījumiem, lai nodrošinātu publiskos pakalpojumus
- Partnerības veidi var ietvert plānošanas, projektēšanas, celtniecības, nomas, finansēšanas, pārvaldīšanas, pirkšanas, nodošanas funkcijas
- Galvenā privāti publiskās partnerības priekšrocība ir palielināta finansēšanas instrumentu dažādībā pašvaldībai
- Galvenie trūkumi - problemātiska līguma nosacījumu definēšana, un līguma ilgtermiņa raksturs

1.6 Eiropas Savienības strukturālie fondi

Uz šo brīdi ir izstrādāts Latvijas attīstības plāns 2004. – 2006. gadiem. Saskaņā ar to, Latvijas pašvaldībām ir iespējams saņemt Eiropas Savienības strukturālo fondu līdzekļus dažādu projektu realizācijai sekojošās nozarēs:

1. Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība apdzīvotās vietās ar iedzīvotāju skaitu <2000
2. Dalīto atkritumu punktu izveide
3. Likumdošanas prasībām neatbilstošu atkritumu izgāztuvju rekultivācija
4. Siltumapgādes sistēmu modernizācija
5. Kultūras un vēstures mantojuma efektīva izmantošana tūrisma attīstībā
6. Ekotūrisma infrastruktūras attīstība potenciālajās Natura 2000 teritorijās
7. Dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma tūrisma punktu izveide
8. Transporta sistēmas organizācijas optimizācija un satiksmes drošības uzlabojumi apdzīvotās vietās
9. Sabiedrisko informācijas un elektroniskas pārvaldes sistēmu attīstība
10. Interneta un informāciju tehnoloģiju attīstība: interneta publisko pieeju izveide, informācijas tehnoloģiju attīstība perifērās teritorijās
11. Informācijas un sakaru tīklu attīstība ģeogrāfiski attālinātajās teritorijās, paplašinot augstas kvalitātes platjoslas tīklus
12. Nacionālā programma veselības aprūpes jomā 2004.-2006.gadam
13. Sākotnējās profesionālās izglītības iestāžu renovācija un mācību aprīkojuma modernizācija
14. Augstākās izglītības iestāžu nodrošināšana ar mūsdienīgām apmācības iekārtām, tehniku un lieldatoru tīkliem, kā arī ēku renovācija (ieskaitot pielāgošanu personām ar īpašām vajadzībām)
15. Sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju infrastruktūras un aprīkojuma uzlabošana
16. Alternatīvo sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu attīstība

Detalizētāku informāciju, kas ir pieejama uz 2005. gada maiju, par apakšprogrammu atbalstītajām aktivitātēm un pieejamajām summām skatīt Pielikumā Nr. 1. Uz doto brīdi projekti no pašvaldībām ES struktūrfondu finansējuma saņemšanai netiek pieņemti.

Šobrīd nav informācijas par prioritārajām aktivitātēm un pašvaldībām pieejamajiem līdzekļiem nākamajam plānošanas periodam – 2007–2013. gadiem. No programmām, kas darbojas 2004.–2006. gada plānošanas periodā, ņemot vērā

Rīgas Domes administratīvās ēkas izveides projekta plānojamās aktivitātes neapgūtā teritorijā, struktūrfondu finansējums varētu tikt piesaistīts no sekojošām apakšprogrammām:

- Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība apdzīvotās vietās ar iedzīvotāju skaitu <2000
- Transporta sistēmas organizācijas optimizācija un satiksmes drošības uzlabojumi apdzīvotās vietās (ietver luksoforu uzstādīšanu, ielu marķējumu, apgaismojuma sistēmas izveidi u.tml. aktivitātes)
- Sabiedrisko informācijas un elektroniskas pārvaldes sistēmu attīstība
- Interneta un informāciju tehnoloģiju attīstība: interneta publisko pieeju izveide, informācijas tehnoloģiju attīstība perifērās teritorijās

Lai pašvaldība saņemtu struktūrfondu atbalstu, ir jānodrošina atbilstība sekojošām prasībām:

- jābūt izstrādātam plānošanas reģiona attīstības plānam;
- jābūt izstrādātam pārvaldības teritorijas plānojumam;
- jāsakārto finanšu vadība
 - nepieciešams nodrošināt finanšu uzskaites atbilstību visām likuma prasībām,
 - garantēt precīzu un atbilstoši dokumentētu finanšu plūsmu atspoguļošanu dokumentos);
- jāsakārto pašvaldību īpašuma struktūra
 - jāizdala pašvaldību funkciju veikšanai speciāli izveidoti uzņēmumi ārpus pašvaldības bilances un jānodrošina to finanšu uzskaites kvalitāte, vai
 - skaidri jānodala dažādu aktivitāšu veidotās finanšu plūsmas pašvaldības finanšu uzskaites sistēmā, kas ļaus rast skaidrību par pievienotās vērtības nodokļa finansējuma iespējām;
- jānodrošina finanšu resursu pieejamība iecerētā projekta īstenošanai (pašvaldībai ir jānodrošina finansējums projekta īstenošanai, no kura daļa tiks kompensēta pēc projekta vai tā daļas noslēguma un atbilstošo pārbaužu pozitīvo rezultātu saņemšanas).

Papildus ERAF līdzfinansējumam pašvaldības var pretendēt arī uz valsts budžeta dotācijām projekta līdzfinansēšanai. Kritērijus valsts budžeta dotācijas piešķiršanai pašvaldībām nosaka MK 02.03.2004 noteikumi Nr. 124 „Noteikumi par kritērijiem valsts budžeta dotācijas piešķiršanai pašvaldībām Eiropas Savienības struktūrfondu līdzfinansēto projektu īstenošanai”. Saskaņā ar minētajiem noteikumiem, Rīgas pilsēta var saņemt dotāciju apjomā līdz 20% no nepieciešamā nacionālā finansējuma.

Kopsavilkums	<ul style="list-style-type: none"> • No ES strukturālajiem fondiem Rīgas Domes administratīvās ēkas būvniecības projektam potenciāli būs iespējams piesaistīt līdzekļus <ul style="list-style-type: none"> - ūdensapgādes sistēmas izveidei, - transporta sistēmas optimizācijai un drošības uzlabošanai, - informāciju tehnoloģiju sistēmu attīstībai. • Uz šo brīdi nav pietiekamas informācijas par 2007-2013. gada prioritārajām aktivitātēm, kurām pašvaldības varēs piesaistīt ES struktūrfondu finansējumu • Lai pretendētu uz ES strukturālo fondu līdzekļiem, pašvaldībai jānodrošina atbilstība vairākām prasībām, tajā skaitā ir jābūt sakārtotai pašvaldības finanšu vadībai un īpašumu struktūrai • Projekta realizēšanai, izmantojot struktūrfondu līdzekļus, Rīgas pilsēta var saņemt valsts budžeta dotāciju apjomā līdz 20% no nepieciešamā nacionālā finansējuma
---------------------	--

1.7 Kohēzijas fonds

Kohēzijas fonds ir viens no Eiropas Savienības reģionālās politikas finanšu instrumentiem, kura mērķis ir izlīdzināt valstu starpā pastāvošās ekonomiskās un sociālās atšķirības. Kohēzijas fonds ir izveidots, lai finansētu liela mēroga (kopējām izmaksām jābūt vismaz EUR 10 milj. apmērā) infrastruktūras attīstības pasākumus vides aizsardzības un transporta jomās.

- Transporta jomā – autoceļu, dzelzceļu, ostu, lidostu un sabiedriskā transporta projekti. Uzmanība tiek pievērsta investīcijām Trans – Eiropas transporta tīkliem, kombinētajam transportam, multimodālo sistēmu attīstībai un satiksmes vadīšanas sistēmu uzlabošanai, satiksmes drošības uzlabošanai, kā arī videi nekaitīgu transporta sistēmu attīstībai.

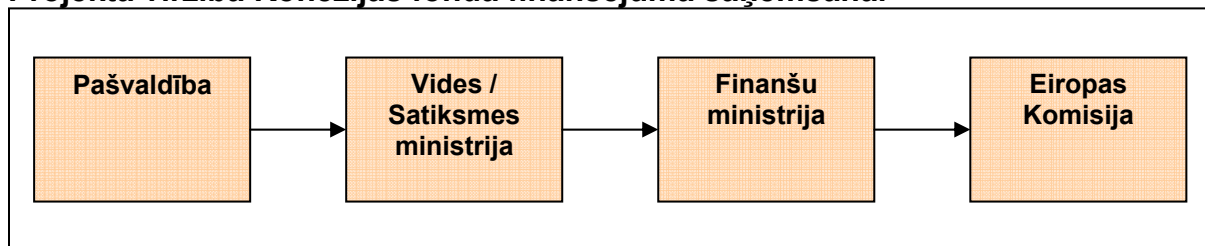
- Vides jomā – dzeramā ūdens apgādes projekti reģionos, kuros iedzīvotāju skaits pārsniedz 2000 cilvēkus, notekūdeņu attīrīšanas, sadzīves atkritumu apsaimniekošanas un bīstamo atkritumu apsaimniekošanas, ka arī gaisa piesārņojuma samazināšanas projekti.

Nemot vērā Rīgas Domes ieplānotā projekta specifiku, transporta jomā piesaistīt līdzekļus no Kohēzijas fonda visdrīzāk nebūs iespējams. Kohēzijas fonda finansējums paredzēts pēc apjoma nozīmīgu automaģistrāļu u.c. starptautiskas nozīmes projektu realizēšanai, kas netiks ietverti Rīgas Domes administratīvās ēkas celtniecības un apkārtējās teritorijas infrastruktūras attīstīšanas projektā.

Vides jomā no Kohēzijas fonda ir iespējams piesaistīt līdzekļus ūdensapgādes sistēmas izveidei, kas būs nepieciešams gadījumā, ja administratīvā ēka tiks būvēt līdz šim neapgūtā teritorijā.

Latvijā Kohēzijas fonda darbību regulē 2004. gada 13. aprīļa MK noteikumi nr.298 „**Noteikumi par kārtību, kādā sagatavo, apstiprina, īsteno un uzrauga Eiropas Savienības Kohēzijas fonda līdzekļiem finansētos projektus**”. Kohēzijas fonda līdzekļu saņemšanas shēma attēlota zemāk (Shēma 1.5).

Shēma 1.5
Projekta virzība Kohēzijas fonda finansējuma saņemšanai

Vadoties no līdzšinējās pieredzes, pašvaldības iesniegta projekta apstiprināšana Kohēzijas fonda finansējuma saņemšanai var ilgt līdz pat 3-4 gadiem.

Līdz šim, lai informētu potenciālos projektu iesniedzējus par iespējām saņemt Kohēzijas fonda finansējumu projektiem, atbildīgās valsts institūcijas izstrādāja noteiktās prioritātes un izsūtīja informāciju visiem potenciālajiem projektu

pieteicējiem, tajā skaitā pašvaldībām, nodrošinot vienādu informētības līmeni visiem interesentiem.

2004.-2006. gadiem novirzītais Kohēzijas fonda finansējums (257.7 milj. EUR transporta sektoram un 257.7 milj. EUR vides sektoram) jau ir pilnībā sadalīts starp projektiem. Šobrīd nav zināms, cik lielas summas Latvijai būs piešķirtas nākamajam plānošanas periodam (2007.- 2013. gadiem).

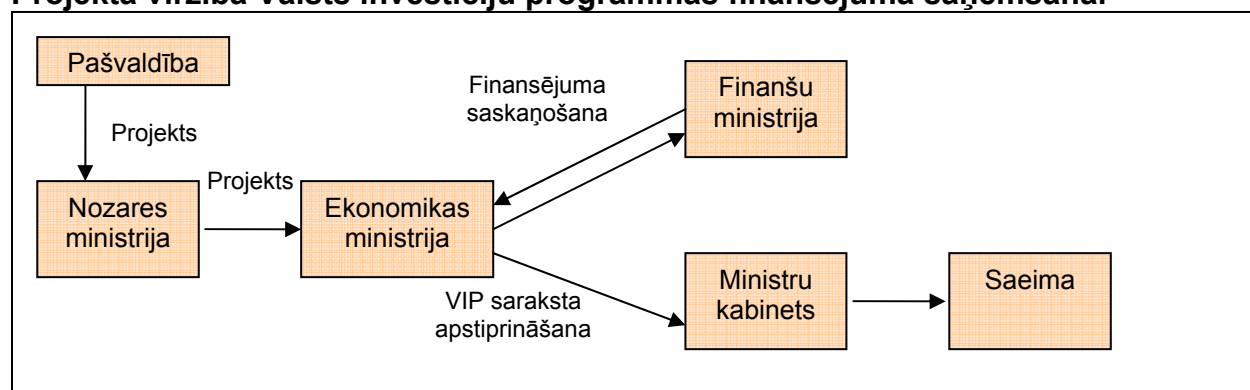
Kopsavilkums	<ul style="list-style-type: none">• No Kohēzijas fonda Rīgas Domes jaunas administratīvās ēkas izbūves projektam ir iespējams iegūt finansējumu ūdensapgādes sistēmas izveidei (projekta <u>minimālā</u> summa ir EUR 10 miljoni).• Projekts ir jā sagatavo atbilstoši MK noteikumiem nr.298 „Noteikumi par kārtību, kādā sagatavo, apstiprina, īsteno un uzrauga Eiropas Savienības Kohēzijas fonda līdzekļiem finansētos projektus” un jā iesniedz Vides ministrijā.• Projekta apstiprināšana Kohēzijas fonda finansējuma saņemšanai var ilgt vairākus gadus.
---------------------	---

1.8 Valsts investīciju programma

Valsts investīciju programma ir valsts investīciju politikas īstenošanas instruments. Valsts investīciju programmu izstrādā nākamajam saimnieciskajam gadam un provizoriski turpmākajiem četriem gadiem. Pašvaldības var iesniegt projektus Valsts investīciju programmas finansējuma saņemšanai. Valsts investīciju programmas līdzekļu saņemšanas shēma projektu realizācijai ir attēlota zemāk (Shēma 1.6).

Shēma 1.6

Projekta virzība Valsts investīciju programmas finansējuma saņemšanai

Valsts investīciju programma tiek finansēta no sekojošiem avotiem:

- valsts pamatbudžeta dotācija no vispārējiem ieņēmumiem;

- valsts pamatbudžeta dotācija īpašiem mērķiem;
- ārvalstu finanšu palīdzība;
- aizņēmumi no pamatbudžeta;
- maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi;
- valsts galvoti aizņēmumi;
- investīciju projekta realizētāja rīcībā esošie līdzekļi;
- īpašiem mērķiem iezīmēti ieņēmumi valsts sociālās apdrošināšanas speciālajā budžetā.

Latvijā valsts investīcijām atvēlētie līdzekļi ir samazinājušies no 3.8 procentiem 2002. gadā līdz 3.4 procentiem 2004. gadā¹. Salīdzinājumam, Eiropas Savienības valstīs 2000. gadā valsts investīciju īpatsvars IKP bija 2.3%, bet ASV – 3.3%. ES jaunajās dalībvalstīs valsts investīcijas vidēji veido 4,5% no IKP². Attīstītajās valstīs ikgadējam valsts investīciju apjomam ir tendence samazināties. Viens no galvenajiem tā iemesliem ir privāti publiskās partnerības izmantošana - daudzu sabiedrisko funkciju nodrošināšana tiek nodota privātajam sektoram.

Pēdējo piecu gadu laikā (no 2000. līdz 2004.gadam) Valsts investīciju programmas projektos kopumā ieguldīti LVL 567.7 miljoni (Tabula 1.6). Valsts investīciju programmas kopējie apjomi ar katru gadu samazinās un 2004.gada rādītājs veido tikai 65% no 2000.gada rādītāja. Par pašvaldību lietām Valsts investīciju programmas sakarā ir atbildīga Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija.

Tabula 1.6

Valsts investīciju programmas projektos ieguldītie finanšu līdzekļi 2000.-2004.gadā (milj. latu)

Nozares ministrija	2000	2001	2002	2003	2004
Aizsardzības ministrija	2,431	3,169	8,981	7,445	7,508
Ārlietu ministrija	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Ekonomikas ministrija	0,087	0,000	0,000	0,000	0,000
Ekonomikas ministrijas Enerģētikas departaments	29,242	10,066	4,691	4,795	1,199
Ekonomikas ministrijas Tūrisma departaments	-	-	-	0,059	0,095
Finanšu ministrija	5,967	4,743	5,387	4,495	8,627

¹ LR Ekonomikas ministrija. Informatīvs ziņojums par valsts investīcijām

² Eurostate datu bāze

Iekšlietu ministrija	5,102	9,592	13,439	18,420	9,522
Izglītības un zinātnes ministrija	9,782	13,692	15,767	6,003	7,591
Kultūras ministrija	0,908	0,618	1,378	5,586	1,907
Labklājības ministrija	10,538	9,162	9,418	2,885	3,218
Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija	-	-	-	0,751	0,352
Satiksmes ministrija	37,611	34,305	31,385	34,548	30,230
Tieslietu ministrija	2,179	2,321	3,193	1,771	0,280
Veselības ministrija	-	-	-	3,696	1,256
Vides ministrija	34,843	24,987	11,543	14,922	17,480
Zemkopības ministrija	1,762	1,584	1,924	2,537	1,780
Nacionālā radio un televīzijas padome	0,200	0,184	3,329	0,200	0,250
Valsts zemes dienests	0,420	0,126	0,011	0,000	0,000
Īpašu uzdevumu ministra valsts reformu lietās sekretariāts	0,000	0,694	1,516	-	-
Kopā	141,072	115,243	111,962	108,113	91,295

Avots: LR Ekonomikas ministrija

Lielāko ar Valsts investīciju programmas palīdzību realizēto projektu apjoms sasniedz līdz LVL 1 miljonam. Viena projekta maksimālā pielaujamā summa nav noteikta. Caurmērā projektiem pašvaldību līdzfinansējums sastāda 20%, t.i., ap 80% no projekta kopējām izmaksām tiek segti no Valsts investīciju programmas līdzekļiem, ja projekts tiek apstiprināts.

Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija ir noteikusi sekojošus investīciju politikas prioritāros darbības virzienus 2006.-2010.gadam:

1. Pašvaldību darba modernizācija un e-pārvaldes ieviešana pašvaldībās
2. Mājokļu attīstība un energoefektivitātes paaugstināšana
3. Atbalsts uzņēmējdarbības attīstībai
4. Transporta sistēmas attīstība
5. Pašvaldības izglītības iestāžu attīstība un nostiprināšana
6. Vietējo pašvaldību administratīvo un/vai attīstības centru labiekārtošana
7. Sociālās aprūpes infrastruktūras attīstība

Detalizētāku informāciju par šiem virzieniem skatīt Pielikumā Nr.2.

Pašvaldību administratīvo ēku būvniecība var tikt finansēta augstākminētās 6. apakšprogrammas ietvaros. Šīs apakšprogrammas mērķis ir sekmēt dzīves vides kvalitātes paaugstināšanos vietējās pašvaldībās, modernizējot un attīstot administratīvo un/vai attīstības centru infrastruktūru, nodrošinot pieejamību cilvēkiem ar īpašām vajadzībām. Apakšprogramma paredz atbalstīt šādus pasākumus (aktivitātes):

- publisko objektu (**administratīvās ēkas**, t.sk. iestādes un pakalpojumu centri, kultūras nami/centri, bibliotēkas, muzeji) sakārtošana, modernizācija un būvniecība, tai skaitā to energoefektivitātes paaugstināšana;
- administratīvo un/vai attīstības centru teritorijas (skvēri/parki/atpūtas un rehabilitācijas zonas (sporta un bērnu laukumi) renovācija vai jaunu objektu izveide.

Rīgas Domes administratīvās ēkas izveides procesā būs iespējams piesaistīt arī 4. apakšprogrammas (Transporta sistēmas attīstība) finansējumu. Šīs apakšprogrammas mērķis ir sekmēt ekonomisko izaugsmi un jaunu darba vietu radīšanu vietējās pašvaldībās un reģionos, paaugstinot iedzīvotāju mobilitāti un kravu pārvadāšanas iespējas. Apakšprogramma paredz atbalstīt pasākumus (aktivitātes), kas vērsti uz pašvaldību īpašumā esošo:

- asfaltēto ceļu renovāciju;
- grantēto ceļu asfaltēšanu;
- grantēto ceļa posmu, caurteku un/vai tiltu rekonstrukcija;
- **ielu, ietvju, tiltu un/vai caurteku, stāvlaukumu rekonstrukcija/renovācija un/vai jaunu izbūve, tai skaitā apgaismojuma sakārtošana/ierīkošana.**

Apakšprogramma neparedz atbalstu pašvaldību administratīvo un/vai attīstības centru tranzīta ielu un reģionālas nozīmes tiltu rekonstrukcijai.

Projekta sagatavošanu regulē MK 16.12.2003 noteikumi Nr.734 „**Valsts investīciju projektu pieteikumu sagatavošanas kārtība**”.

Lai pieteiktos uz Valsts investīciju programmas finansējumu, ir jā sagatavo projekta pieteikums, kurā jāsniedz sekojoša pamatinformācija par projektu:

- projekta mērķis;
- situācijas apraksts jomā, kurā paredzēts īstenot projektu, un projekta izstrādes pamatojums;
- projekta īstenošanai nepieciešamo pasākumu apraksts un izpildes termiņi;
- nepieciešamo līdzekļu apjoms sadalījumā pa gadiem, norādot projekta pasākumu finansēšanas avotus;
- projekta izmaksu un ieguvumu analīze, ja iespējams, skaitliskā veidā ar praksē lietojamiem projekta izdevīguma novērtēšanas rādītājiem;
- projekta riska pakāpes novērtējums;
- ietekme uz valsts budžetu – projekta īstenošanas izmaksas, ekspluatācijas izmaksas, valsts budžeta līdzekļu ietaupījumi vai papildu ienākumi valsts budžetā pēc projekta īstenošanas;
- ietekme uz plānošanas reģionu attīstību, norādot, kādus plānošanas reģionus projekts aptvers un kā ietekmēs šo reģionu attīstību;
- par projektu atbildīgā amatpersona;
- projekta īstenošanas pakāpe;
- ietekmes uz vidi novērtējuma atzinums saskaņā ar likumu "Par ietekmes uz vidi novērtējumu";
- iespējamie aizņēmumu avoti un apjomi, aizņēmumu nosacījumi un to atmaksāšanas grafiki, ja notiek sarunas ar potenciāliem aizņēmumu devējiem.

Jāņem vērā, ka

- (1) pieteikšanās uz Valsts investīciju programmas finansējumu notiek ievērojamu laiku pirms projekta realizēšanas. Piemēram, 2005. gada septembrī būs iespējams iesniegt projektu pieteikumus realizācijai 2007. gadā;
- (2) noteiktie prioritārie darbības virzieni, kuriem tiek piešķirts finansējums, laika gaitā var mainīties.

Kopsavilkums

- No Valsts investīciju programmas Rīgas Domes jaunas administratīvās ēkas izbūves projektam ir iespējams iegūt finansējumu sekojošām aktivitātēm:

- administratīvās ēkas būvniecība,
- transporta sistēmas attīstība.

- Projekts ir jā sagatavo kādā no prioritārajiem darbības virzieniem un jā iesniedz Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijā
- Projektu sagatavošanu regulē MK 16.12.2003 noteikumi Nr.734 „Valsts investīciju projektu pieteikumu sagatavošanas kārtība”
- Viena projekta maksimālā pieļaujamā summa nav noteikta

2 Pašvaldību ieguldījumu finansēšana: dažādu valstu pieredze

Pašvaldību finansēšanas instrumentu izvēlē pastāv atšķirība starp pasaules reģioniem. ASV populārākais pašvaldību ieguldījumu finansēšanas instruments ir pašvaldību obligāciju izlaišana, savukārt Eiropas valstīs – aizņēmumu saņemšana. Atsevišķu valstu ieguldījumu finansēšanas struktūra attēlota zemāk tabulā (Tabula 2.1).

Tabula 2.1

Pašvaldību ieguldījumu finansēšanas avotu īpatsvars atsevišķās Austrumeiropas valstīs 2002. gadā, %

	Čehija	Igaunija	Ungārija	Polija	Slovākija
Kredīti	46.8	78.2	81.8	79.8	61.2
Obligācijas	27.5	21.7	18.2	13.7	12
Citi	25.7	0.1	0	6.5	26.8
Kopā	100	100	100	100	100

2.1 Komercbanku kredīti

Komercbanku kredīti ir populārākais pašvaldību finansēšanas instruments Austrumeiropas valstīs. Vairākās valstīs (Polijā, Rumānijā, Slovākijā) ir notikušas diskusijas par īpašas bankas izveidi, kas specializētos kredītu izsniegšanā tieši pašvaldībām. Slovākijā šāda banka tika nodibināta 1993. gadā, un tā ir izsniegusi 75-80% no visiem komercbanku izsniegtajiem kredītiem pašvaldībām. Daudzās valstīs vēsturiski ir izveidojusies situācija, ka viena vai vairākas atsevišķas komercbankas ieņem vadošu lomu kredītu izsniegšanā pašvaldībām.

Austrumeiropas valstīs, par spīti gadījumiem, kad pašvaldības nespēj segt kredītsaistības pret komercbankām, tās tomēr paliek vienas no atraktīvākajiem komercbanku klientiem. Komercbankas, pieņemot lēmumu par kredītu piešķiršanu pašvaldībām, sagaida, ka kredīta atmaksāšanas nespējas gadījumā tiks saņemts valsts atbalsts kredīta dzēšanai.

2.2 Pašvaldību obligācijas

2.2.1 Regulējošā likumdošana¹

Čehija

Čehijas Republikā pašvaldības obligāciju emisiju regulē Likums par obligācijām. Lai veiktu pašvaldību obligāciju laidienus, emitentam ir jāsaņem pašvaldības valdes apstiprinājums, bet, lai emisija notiktu, tās nosacījumi ir jāapstiprina Vērtspapīru Komisijai. Vērtspapīru Komisija ir valsts institūcija, kas uzrauga vērtspapīru emisiju un tirgu, kā arī atbild par obligāciju, tajā skaitā pašvaldību obligāciju, emisiju.

Tādējādi, vienīgie ierobežojumi pašvaldību obligāciju emisijai ir tās iekšēji noteiktie nosacījumi, t.i. ierobežojumi, kurus noteikusi pašvaldības valde, kā arī ārējie nosacījumi, t.i. nepieciešamais Vērtspapīru Komisijas apstiprinājums.

Vairākas prasības pašvaldībām obligāciju emitēšanai tika atceltas pēc 2001. gada 1. janvāra, tajā skaitā:

- Finanšu ministrijas piekrišana;
- Centrālās Bankas piekrišana;
- Prasība iesniegt informāciju par pašvaldības pašreizējo un prognozēto finansiālo situāciju;
- Prasība iesniegt informāciju par pašvaldības spēju nodrošināt obligāciju atmaksu;
- Prasība iesniegt revidētu jaunāko pašvaldības finanšu pārskatu;
- Tika izslēgta iespēja Finanšu Ministrijai bloķēt obligāciju emisiju, ja pašvaldība nevar pierādīt tās spēju nodrošināt obligāciju atmaksu.

Visbiežāk Čehijas Republikā tiek emitētas tādas pašvaldību obligācijas, kas tiek garantētas ar pašvaldības īpašumu. Par pašvaldības obligācijām tiek uzskatītas arī tādas obligācijas, kuras emitē komercbankas, ja līdzekļi, kas iegūti no obligāciju pārdošanas, tiek izmantoti kredīta piešķiršanai pašvaldībai, tomēr šāda veida obligācijas praktiski netiek izmantotas.

¹ P. Swianiewicz. Local Government Borrowing: Risks and Rewards, 2004

Polija

Polijas likumdošanā nav speciāla vērtspapīru likuma, kas regulētu pašvaldību obligāciju emisiju. Likumdošanas akti, kas attiecas uz pašvaldību obligācijām ir izklāstīti Likumā par obligācijām un Ministru Padomes lēmumos par Varšavas biržā tirgoto obligāciju atklātības prasībām. Saskaņā ar Likumu par obligācijām, obligācijas var izlaist pašvaldības, pašvaldību institūcijas un Republikas galvaspilsēta Varšava.

Likums nosaka, ka visiem obligāciju emitentiem jādefinē mērķis, kam tiks izmantoti ienākumi no obligāciju emisijas, kā arī izklāsta informācijas memorandu saturu privāta veida obligāciju laidieniem (obligāciju laidieni, kuriem parakstītāju skaits nepārsniedz 300). Atšķirībā no komercuzņēmumiem, kam, lai veiktu obligāciju laidienus, jāiesniedz auditēts uzņēmuma gada pārskats, pašvaldībām ir jāiesniedz budžets par gadu pirms obligāciju emisijas, kā arī Reģionālā Grāmatvedības Biroja viedoklis par pašvaldības saistību situāciju.

Polijas Finanšu ministrija ir noteikusi 1.5% nodokli par vērtspapīru pārdošanu ārpus banku sektora. Tā rezultātā, pašvaldību obligāciju likviditāte ir ievērojami samazināta un banku sektorā pastāv tendence paturēt lielu daļu no emitētajām obligācijām, ko banka ir parakstījusi.

Ungārija

Ungārijas pašvaldību obligāciju emisijas un tirdzniecības nosacījumi ir izklāstīti Likumā par kapitāla tirgu.

Publiska piedāvājuma gadījumā pašvaldībai ir jāpublicē emisijas prospekts un obligāciju piedāvājuma paziņojums. Abi minētie dokumenti jāapstiprina Uzraudzības Komisijā. Publiska laidiena minimālā summa ir HUF 10 miljoni (EUR 4 miljoni). Privāta veida pašvaldību obligāciju emisijas gadījumā Uzraudzības Komisija ir definējusi sekojošus nosacījumus:

- Privāta laidiena minimālā summa ir HUF 5 miljoni (EUR 2 miljoni);
- Investoriem jābūt zināmiem jau iepriekš (ko apliecina parakstīts nodomu protokols);

- Transakcijā jābūt iesaistītai brokeru kompānijai.

Ungārijā obligāciju emisija palielina pašvaldību aizņemšanās administratīvās izmaksas, jo pašvaldībām investoriem jāiesniedz daudz detalizētāka informācija, nekā izmantojot komercbanku kredītus.

Visiem obligāciju emitentiem, tajā skaitā pašvaldībām, katru gadu ir jāpublicē ziņojums ar detalizētu informācijas izklāstu un jānosūta tas Uzraudzības komisijai. Ziņojumā jāiekļauj obligāciju emitenta statusa izmaiņas un visa būtiskā informācija par projektu, ko finansē līdzekļi no obligāciju emisijas. Emitentiem jāpublicē arī neordinārā informācija gadījumos, kad ir notikušas nozīmīgas izmaiņas projektā vai pašvaldībā, piemēram, pēc pašvaldību vēlēšanām.

Slovākija

Slovākijā pašvaldību obligāciju emisiju regulē Likums par obligācijām. Pašvaldību obligācijas var emitēt:

- Bankas, kas no obligāciju pārdošanas iegūtos līdzekļus izmanto aizdevumu izsniegšanai pašvaldībām, kuras ir izrādījušas vēlmi emitēt obligācijas un to garantijai izmanto sev piederošo nekustamo īpašumu;
- Pašvaldības, kas pilnībā garantē obligāciju emisiju ar savu īpašumu.

Pašvaldību obligāciju emisiju Slovākijā uzrauga Finanšu tirgus birojs un finanšu un kapitāla tirgus uzraudzības institūcija.

Kopsavilkums	<ul style="list-style-type: none"> • Apskatītajās Austrumeiropas valstīs pašvaldību obligāciju izlaišanu regulē vispārīgie likumi par obligācijām vai kapitāla tirgu • Pašvaldību obligāciju emisijas uzrauga finanšu un kapitāla tirgus uzraudzības institūcijas • Atļauju izlaist pašvaldību obligācijas sniedz uzraudzības institūcija.
---------------------	---

2.2.2 Pašvaldību obligāciju izmantošana atsevišķās valstīs¹

¹ P. Swianiewicz. Local Government Borrowing: Risks and Rewards, 2004

Centrālajā un Austrumeiropā pašvaldību ieguldījumu finansēšana, izlaižot obligācijas, tika aizgūta no ASV, amerikāņu konsultantiem strādājot Pasaules Bankā. Obligāciju īpatsvars pašvaldību ieguldījumu finansēšanā ir dažāds atsevišķās valstīs, tomēr kopumā obligācijas ir mazāk populārs instruments, nekā komercbanku kredīti. Pašvaldību obligāciju izmantošanu Centrālajā un Austrumeiropā ierobežo vairāki faktori:

- atšķirībā no ASV, Eiropas valstīs procentu ienākumi no obligācijām tiek aplikti ar ienākuma nodokli, līdz ar to sabiedrība nav ieinteresēta iegādāties pašvaldību obligācijas;
- Austrumeiropas valstīs (t.sk. Latvijā) ir salīdzinoši vāji attīstīta institucionālo investoru (investīciju fondu, apdrošināšanas sabiedrību un pensiju fondu) bāze. Tas var mainīties nākotnē, un šādi fondi var kļūt par investoriem pašvaldību obligācijās.

Čehijā pašvaldību obligācijas pirmo reizi tika izlaistas 1992. gadā Ostravā, un līdz 2001. gadam bija notikuši 23 laidieni. 1994 – 1996 gados notika 16 obligāciju laidieni, pēc tam to skaits samazinājās. 1995. gadā Čehijas pašvaldību aizņēmumos obligācijas sastādīja 1.5 reizes lielāku summu, nekā komercbanku kredīti, bet jau 1999. gadā šī proporcija bija otrāda. Kopš 1998. gada tikai lielākās Čehijas pašvaldības – Prāga un Brno – ir izlaidušas obligācijas. Divi faktori kalpoja par pašvaldību obligāciju popularitātes samazināšanu: 1997.-1998. gadu globālās ekonomiskās problēmas, un mazo pašvaldību atzinums, ka nelieli obligāciju laidieni ir pārāk dārgi, jo nav iespējams izmantot apjomu ekonomiju¹.

Slovākijā situācija ir bijusi līdzīga Čehijai. Kopš 1993. gada ir notikuši 37 pašvaldību obligāciju laidieni 28 pašvaldībām. Vislielākā aktivitāte bija 1995.-1997. gados. 1996. gadā vairāk, nekā puse no pašvaldību aizņēmumiem bija saņemti, izlaižot obligācijas veidā, bet līdz 2001. gadam šī proporcija samazinājās līdz 1/8. lielākās pašvaldības bijušas visaktīvākās, tomēr obligāciju laidieni ir notikuši arī pašvaldībās ar iedzīvotāju skaitu zem 10 000. Iegūtie finanšu resursi ir tikuši izmantoti ēku celtniecībai, ceļu būvniecībai, ielu apgaismošanai, ūdens un kanalizācijas infrastruktūras sakārtošanai, sporta centru attīstībai, pilsētas domes / rātsnamu atjaunošanai, u.c.

¹ Čehijā obligācijas izlaida pat pašvaldības ar iedzīvotāju skaitu 3 - 5 tūkstoši.

Ungārijā popularitāti bija ieguvušas starptautiskajā tirgū laistās obligācijas, tomēr laidieni iekšzemes tirgū gūst arvien lielāku popularitāti. Obligācijas veido tikai 1/6 no aizņēmumu apjoma.

Polijā pašvaldības sāka izlaist obligācijas 1996. gadā. Visvairāk obligāciju laidienus notika 2000. un 2001. gados. Lielākā daļa no tām notika lielajās pilsētās, tomēr ir realizēti arī laidieni mazākās pilsētās (mazākais laidiena apjoms bija USD 200 000 Proszowices pašvaldībā).

Igaunijā obligāciju laidienus ir realizējušas lielās un vidējās pašvaldības. Tallinas pašvaldība 1996. gadā izlauda obligācijas starptautiskajā tirgū. 90to gadu otrajā pusē pašvaldību obligācijas sastādīja ap divām trešdaļām no pašvaldību aizņēmumiem, tomēr pēdējo gadu laikā obligāciju īpatsvars ir ievērojami samazinājies, pieaugot komercbanku kredītu lomai.

Krievijā pirmās pašvaldību obligācijas tika izlaistas 1992. gadā. Līdz 1998. gada pirmajam pusgadam notika bieži obligāciju laidieni, bet 1998. gada finansu krīze noveda pie dažu pašvaldību nespējas atmaksāt aizņēmumus. Tomēr no 1999. gada obligāciju laidieni atsākās. Obligācijas izlaiž galvenokārt lielākās – Maskavas un Sanktpēterburgas – pašvaldības.

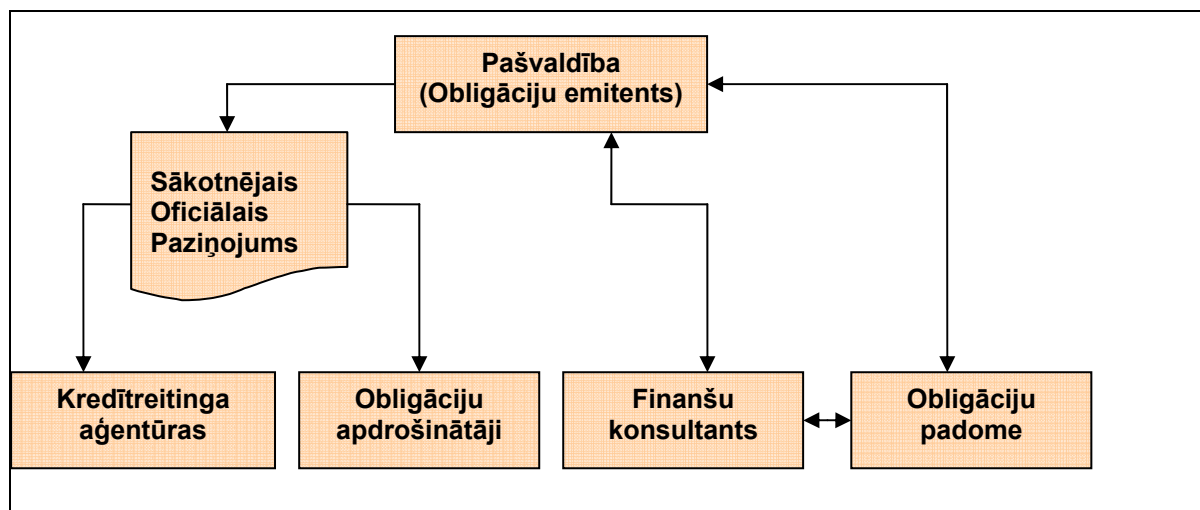
Kopsavilkums

- Ungārijā, Polijā un Krievijā pašvaldību obligāciju tirgus turpina augt
- Čehijā, Slovākijā un Igaunijā pēc to plašas izmantošanas 90to gadu vidū obligācijas ir zaudējušas savu lomu kā pašvaldību ieguldījumu finansēšanas avots
- Kopumā obligācijas ir krietni mazāk izmantots finansēšanas instruments, nekā komercbanku kredīti
- Lielām pilsētām obligāciju laidieni ir raksturīgāki, nekā mazajām pašvaldībām
- Lielās pašvaldības bieži veic obligāciju laidienus starptautiskajā tirgū

2.2.3 Pašvaldību obligāciju izlaišanas process

Pašvaldību obligāciju izlaišanas procesā lielākā daļa aktivitāšu tiek veiktas pirms pašas emisijas. Pasaules praksē tradicionāli izmantotā shēma attēlota zemāk (Shēma 2.1).

Shēma 2.1
Sagatavošanās process pašvaldību obligāciju laidienam¹

Kad pašvaldība izlemj par obligāciju emisiju, tā nosūta **Sākotnējo oficiālo paziņojumu** kredītreitinga aģentūrām un obligāciju apdrošinātājiem, lai tie varētu izskatīt un izvērtēt plānoto laidienu un tā detaļas.

Pēc Sākotnējā paziņojuma saņemšanas, izvēlētās **kredītreitinga aģentūras** komisija pārrunā radušos jautājumus ar obligāciju emitentu (pašvaldību) un pēc plānotā obligāciju laidiena izvērtēšanas piešķir pašvaldības obligācijām atbilstošu reitingu.

Obligāciju emitentam ir iespēja izvēlēties **apdrošinātāju**, kas apdrošinās obligācijas. Šis solis nav obligāts, taču, izvēloties nodrošināt obligāciju apdrošināšanu, pašvaldība var palielināt obligāciju kredītreitingu un, iespējams, arī samazināt obligāciju procentu likmes.

Pašvaldības **finanšu konsultants** koordinē darījuma struktūras nosacījumus ar obligāciju emitentu, obligāciju padomi un galveno riska parakstītāju jeb investīciju

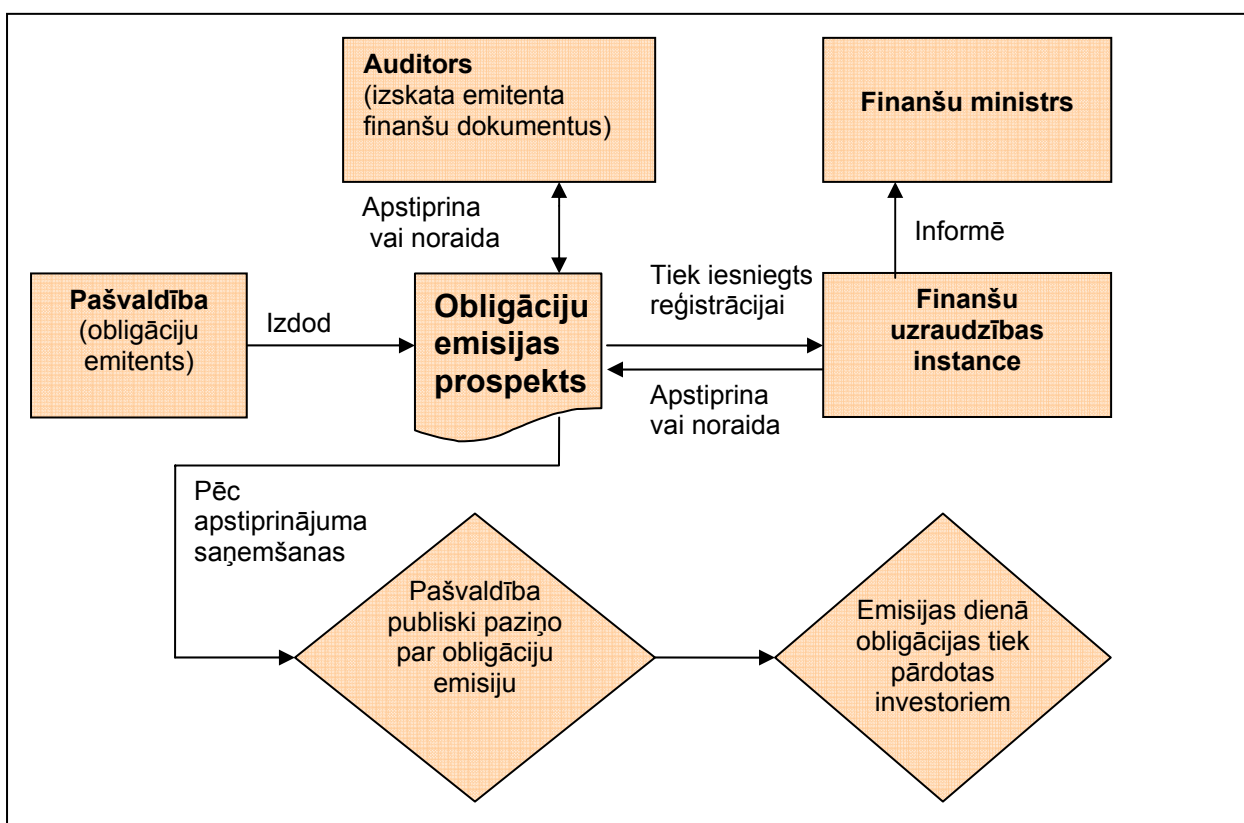
¹ Municipal Operational Underwriting Process. The Bond Market Association, 2003

brokeri. Finanšu konsultants veic arī jebkuru finanšu jautājumu kārtošanu obligāciju emisijas laikā.

Obligāciju padome koordinē darījuma struktūras nosacījumus ar pašvaldību, finanšu konsultantu un galveno riska parakstītāju, kā arī veic juridisku jautājumu risināšanu obligāciju laidiena laikā.

Zemāk attēlota Igaunijas pašvaldību obligāciju izlaišanas shēma saskaņā ar Igaunijas Likumu par pašvaldību budžetiem un Vērtspapīru tirgus likumu (Shēma 2.2).

Shēma 2.2
Pašvaldību obligāciju izlaišanas shēma Igaunijā

Saskaņā ar minētajiem likumiem pašvaldībai, kas nolēmusi izdot obligācijas, vispirms jāizveido Obligāciju emisijas prospekts un jāreģistrē tas Finanšu uzraudzības instancē, kas uzrauga Igaunijas vērtspapīru tirgu. Finanšu uzraudzības instance iesniegto prospektu izskata un piecu dienu laikā pēc tā reģistrācijas informē Finanšu ministru par pašvaldības plānoto obligāciju emisiju. Lai prospekts tiktu apstiprināts, visiem pašvaldības vadības pārstāvjiem ar parakstu ir jāapliecina

informācijas, kas izklāstīta prospektā, pareizība, bet auditoram ir jāizvērtē un jāapstiprina prospektā iekļauto obligāciju emitenta finanšu dokumentu atbilstību reālajai situācijai. Pēc Obligāciju emisijas prospekta apstiprināšanas, pašvaldībai tas ir jāpublisko ne vēlāk kā obligāciju pārdošanas dienā, bet obligāciju emisijas fakts ir jāizziņo, publicējot informatīvu sludinājumu vismaz vienā nacionālajā dienas laikrakstā.

Kopsavilkums	<ul style="list-style-type: none"> • Pasaules praksē pašvaldību obligāciju izlaišanas procesā ir iesaistītas virkne institūciju, tajā skaitā kredītreitinga aģentūras, apdrošinātāji, finanšu konsultanti • Igaunijā pašvaldību obligāciju emisiju regulē Likums par pašvaldību budžetiem un Vērtspapīru tirgus likums • Igaunijā pašvaldību obligāciju emisiju kontrolē auditors, kurš izskata pašvaldības finanšu dokumentus, finanšu uzraudzības instance un finanšu ministrs
---------------------	---

2.3 Privāti publiskā partnerība

2.3.1 Likumdošanas bāzes dažādās valstīs

Lai arī pastāv virkne Eiropas Savienības direktīvu, kas skar publiski privātās partnerības¹, ES nav fundamentālas vienotas likumdošanas vai politikas, kas regulē privāti publisko partnerību izmantošanu. Pastāv neskaidrības par to, kā privāti publiskās partnerības sasaucas ar ES likumdošanu, sevišķi iepirkuma procedūras regulēšanu². Ir valstis, kurās ir attīstīta īpaša likumdošana, kas regulē privāti publiskās partnerības darbību (Francija, Polija, Īrija), savukārt citās valstīs šādas likumdošanas nav (Lielbritānija, kur privāti publiskās partnerības tiek aktīvi izmantotas, Čehija).

Piemēram, Īrijā privāti publisko partnerību izmantošanu regulē Nacionālās attīstības finansēšanas aģentūras (National Development Finance Agency) akts un Valsts instanču (privāti publisko partnerību vienošanās) akts (Tabula 2.2).

Tabula 2.2

Likumdošanas akti Īrijā, kas regulē privāti publiskās partnerības izmantošanu

¹ Direktīva 2004/18/EC nosaka piegādes procedūras publiskām vajadzībām; Direktīva 2004/17/EC nosaka iepirkuma procedūras ūdensapgādes, enerģijas, transporta un pasta pakalpojumu sektoriem

² Developing Public Private Partnerships in New Europe. PricewaterhouseCoopers, 2004

Nacionālās attīstības finansēšanas aģentūras (National Development Finance Agency) akts (2002)	Nosaka Nacionālās attīstības finansēšanas aģentūras dibināšanu, tās funkcijas: <ul style="list-style-type: none"> - konsultēt valsts instanci, kādā veidā visoptimālāk finansēt konkrētus projektus, - organizēt naudas līdzekļus valsts instanču apstiprinātajiem projektiem, - konsultēt valsts instances par visiem investīciju projektu finansēšanas, refinansēšanas un apdrošināšanas jautājumiem, izmantojot privāti publisko partnerību, - dibināt vai veicināt uzņēmumu, kas realizēs investīciju projektus, dibināšanu.
Valsts instanču (privāti publisko partnerību vienošanās) akts (2002)	Nosaka valsts instanču (valdības un pašvaldību) tiesības privāti publisko partnerību izmantošanā

Augstāk minētie normatīvie akti (angļu val.) pievienoti Pielikumā Nr.3.

Neatkarīgi no likumdošanas esamības katrā valstī attiecībā uz privāti publiskās partnerības izmantošanu, galvenie principi attiecībā uz privātā partnera piesaistīšanas procedūru, kas jāievēro visām valstīm saskaņā ar Eiropas Kopienas līgumu, ir sekojoši:

- caurspīdīgums (informācijai par privātā partnera izvēli ir jābūt pieejamai katram, kas varētu būt tajā ieinteresēts),
- vienlīdzīga attieksme (diskriminācijas novēršana potenciālajiem privātajiem kandidātiem, nosakot atbilstības kritērijus),
- atbilstība (publiskās partnerības puses noteiktajiem atbilstības kritērijiem jābūt tieši saistītiem ar paredzamo līguma priekšmetu),
- brīva konkurence (jebkuram kandidātam neatkarīgi no nacionalitātes ir tiesības piedalīties kā privātā sektora pārstāvim).

Latvijā pie privāti publiskās partnerības (valsts un privātās partnerības) likumdošanas bāzes izveides strādā Ekonomikas ministrija. Sākotnējais likumdošanas ietvars Latvijā jau ir izveidots, bet pieredzes trūkuma dēļ šis mehānisms netiek attiecīgi piemērots. Tāpēc tiek veidota valsts VPP politika.

Latvijā privāti publisko partnerību izmantošanu regulē Koncesiju likums (2000), Koncesiju veicināšanas (privātā kapitāla piesaiste valsts funkciju veikšanai) koncepcija (2002) un Koncesiju līgumu reģistrācijas, uzskaites un kontroles kārtība (2002) (Tabula 2.3).

Tabula 2.3

Privāti publisko partnerību izmantošanu regulējošie normatīvie akti Latvijā

Koncesiju likums	Nosaka koncesiju piešķiršanas kārtību – caur izsoli vai konkursu, koncesijas līguma saturu.
Koncesiju veicināšanas (privātā kapitāla piesaiste valsts funkciju veikšanai) koncepcija	Raksturo vispārīgo situāciju Latvijā un dod ieteikumus valsts un privātās partnerības attīstīšanai
Koncesiju līgumu reģistrācijas, uzskaites un kontroles kārtība	Noteikumi izdoti saskaņā ar koncesiju likumu un nosaka koncesijas līgumu un to izmaiņu reģistrācijas, uzskaites un kontroles kārtība un satur nepieciešamās veidlapas.

2.3.2 Projektu finansēšana, izmantojot privāti publisko partnerību: piemēri¹**Bukarestes ūdensapgādes sistēma, Rumānija**

Projekts / Valsts	Apa Nova - Rumānija
PPP projekta mērķi	Piesaistīt finanšu resursus, lai modernizētu ūdensapgādes sistēmu; leviest un izmantot starptautisku vadības pieredzi un ekspertīzi
PPP iesaistītās puses	Bukarestes pilsēta; Privātais partneris – <i>Vivendi Universal</i> ; PPP projekta uzņēmums - <i>Apa Nova</i> .
Finanšu struktūra	Projekts tika finansēts, izmantojot Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības bankas (ERAB) aizdevumu
Līguma veids starp pusēm	Koncesija ²
Riska sadale	Privātais operators uzņemās lielāko riska daļu
Institucionālā/Vadības struktūra	Valde no privāto un publisko sektoru pārstāvošajām pusēm
Tarifu noteikšana	<i>Price cap</i> ³ metodes tarifi, kas noteikti PPP līgumā

Tā kā šis bija viens no pirmajiem privāti publiskās partnerības projektiem reģionā, projektā iesaistītais privātais partneris tika izraudzīts starptautiska konkursa rezultātā. Noslēgtā PPP projekta līguma noteikumi un nosacījumi tika izveidoti, balstoties uz līdzšinējo pasaules prakses labāko pieredzi.

Lai izvēlētos privāto partneri, Bukarestes pašvaldība sadarbībā ar Starptautiskās finanšu korporācijas (*Internation Financial Corporation*) atbalstu organizēja starptautisku konkursu, kā rezultātā uzņēmums *Vivendi Universal* tika izraudzīts kā labākais privātais partneris. Noslēgtais līgums starp abām iesaistītajām pusēm paredzēja, ka uzņēmums *Apa Nova Bucuresti*, kura 84% akciju pieder *Vivendi Universal*, vadīs pašvaldības ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmas darbību

¹ Resource Book on PPP Case Studies. Eiropas Komisija. 2004

² Koncesija – kontrakts, kas piešķir tiesības darboties kā apakšuzņēmējam (šajā gadījumā: pamatlīdzekļu īpašnieks ir pašvaldība, bet operators – privātā sektora uzņēmums)

³ *Price cap* metode - Operatoram tiek noteikts maksimālais apgrozījuma limits uz lietotāju (patērētāju), ko tas drīkst saņemt. Šī ierobežojuma ietvaros, operators var noteikt pakalpojuma cenu un, samazinot izmaksas, palielināt iegūto peļņu.

turpmākos 25 gadus. Pēc projekta realizācijas *Vivendi Universal* nodeva sev piederošās *Apa Nova* akcijas uzņēmumam *Compagnie Generale des Eaux S.C.A (DEG)* pēc aizdevuma līguma parakstīšanas ar šo kompāniju, kaut arī sākotnēji kontrakts tika piešķirts *Vivendi Universal*.

PPP kontrakts palīdzēja atrast kapitāla avotu Bukarestes ūdensapgādes sistēmas modernizēšanai un paplašināšanai, jo saskaņā ar partnerības līgumu privātajam partnerim bija jānodrošina modernizācijai nepieciešamie finansu resursi, kamēr Bukarestes pašvaldība projekta attīstībā ieguldīja esošo ūdensapgādes sistēmu. Arī jaunizveidotā un modernizētā sistēma būs pašvaldības īpašums, taču privātajam investoram tika piešķirtas tiesības pārvaldīt un izmantot pašvaldības aktīvus komercdarbībā.

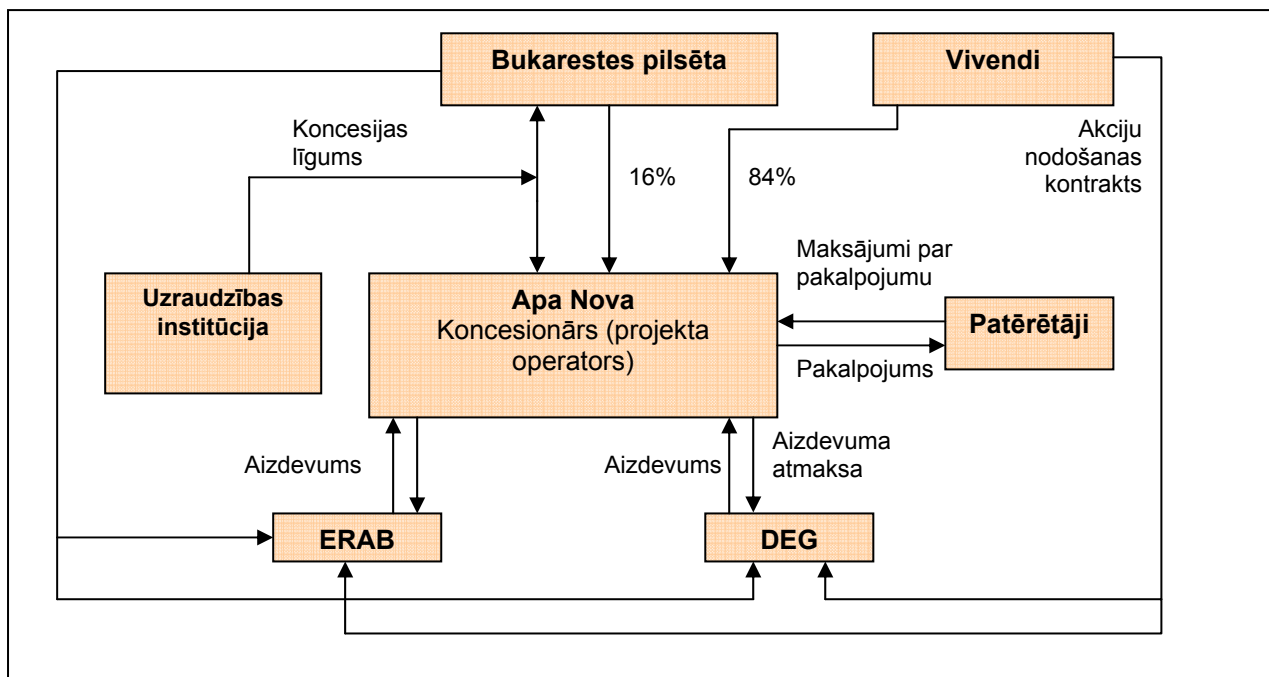
Saskaņā ar līgumu projekta operators, *Apa Nova*, iekasē maksu (tarifu veidā) par pakalpojuma sniegšanu gala patērētājiem un, kad iespējams, izmaksā dividendes akcionāriem, tai skaitā Bukarestes pilsētai.

Koordināciju starp abām pusēm – *Apa Nova* un Bukarestes pilsētu nodrošina, kā arī lēmumu pieņemšanu regulē valde, kurā ir pārstāvēta gan pilsēta, gan *Vivendi Universal* uzņēmums.

Lai finansētu projektu, *Vivendi Universal* un Bukarestes pašvaldība saņēma ERAB aizdevumu, saskaņā ar kuru *Vivendi Universal* ir jāuzņemas *Apa Nova* darbības uzraudzīšana gadījumos, kad tas nepieciešams, un jāziņo par to ERAB. Arī Bukarestes pilsētai kā *Apa Nova* akcionāram ir tiesības uzraudzīt uzņēmuma darbību. Projekta shēma attēlota zemāk (Shēma 2.3).

Shēma 2.3

Apa Nova privāti publiskās partnerības projekta struktūra

Trencinas ūdensapgādes sistēma, Slovākija

Projekts / Valsts	Trencinas ūdensapgādes sistēma, Slovākija
PPP projekta mērķi	Palielināt efektivitāti bez aktīvu privatizācijas
PPP iesaistītās puses	Bukarestes pašvaldība un tai piederošais uzņēmums TVK; Privātais partneris, uzņēmums TVS Privātie investori no Slovākijas; Francijas ūdensapgādes uzņēmums.
Finanšu struktūra	Ūdensapgādes sistēmas aktīvi pieder uzņēmumam TVK (pašvaldībai); Privātais operators, TVS, pieder diviem bijušajiem Slovākijas valdības pārstāvjiem un Francijas ūdensapgādes uzņēmumam; 50% no kopējām investīciju izmaksām (ūdens attīrīšanas rūpnīcas celtniecībai) tika finansēti, izmantojot ISPA grantu.
Līguma veids starp pusēm	Nomas un uzturēšanas līgums
Riska sadale	Risks pilnībā nodots gala lietotājiem
Institucionālā/Vadības struktūra	Līgums paredzēja ciešu sadarbību starp TVK un TVS, taču nekādas institucionālas organizācijas netika izveidotas
Tarifu noteikšana	Tarīfus, kas balstīti uz ūdens un uzturēšanas izmaksu aprēķinu, noteica uzņēmums TVK pēc konsultācijām ar uzņēmumu TVS.

Privāti publiskās partnerības līgums starp pašvaldības uzņēmumu TVK un privāto kompāniju TVS tika noslēgts 1999. gadā. Privāto uzņēmumu koncesijas līgumam izraudzījās Slovākijas Valsts Ipašuma kontroles un pārejas departamenta komisija. Šajā gadījumā TVS bija vienīgais projektā ieinteresētais uzņēmums.

Noslēgtais kontrakts starp TVK un TVS iekļāva nomas un uzturēšanas/vadīšanas līgumu, kā arī finansēšana līgumu. Šāda PPP shēma ir plaši izmantota un tiek uzskatīta par vispiemērotāko gadījumos, kad uzņēmumā ir liels darbības efektivitātes pieauguma potenciāls, bet ir maz jaunu investīciju. Vēlāk izrādījās, ka šāda tipa līgums nebija vispiemērotākais Trencinas ūdensapgādes sistēmas uzturēšanai.

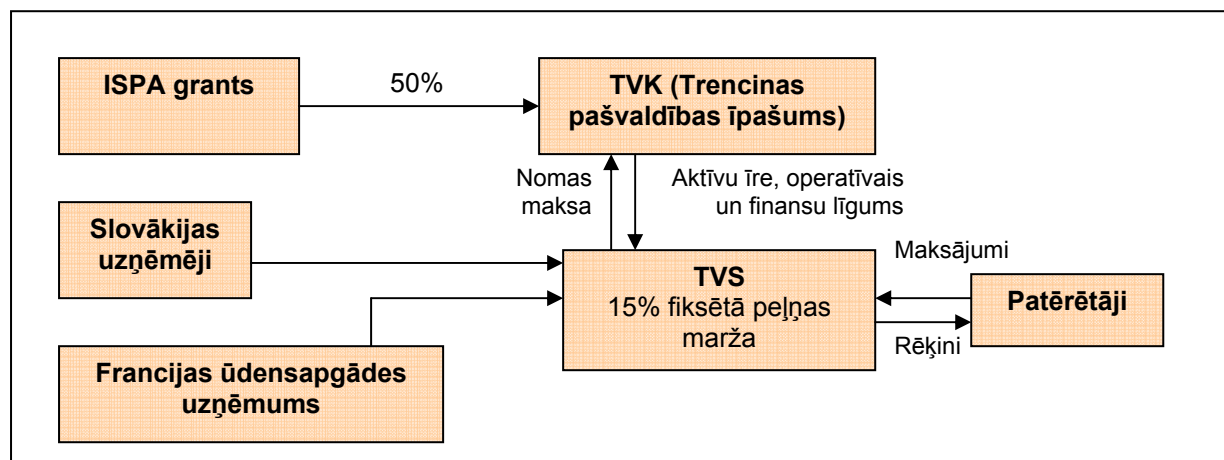
Saskaņā ar līgumu TVS ieguva ekskluzīvas tiesības operēt ar TVK piederošajiem infrastruktūras aktīviem 20 gadus, maksājot par to īri. Līgums arī paredzēja, ka TVS saņems 15% peļņas maržu pēc visu operatīvo izmaksu atskaitīšanas. Infrastruktūras īres maksu un gala patērētāju tarifus noteica TVK pēc konsultācijām ar TVS, bet maksājums jeb tarifus par patērētājiem sniegtajiem pakalpojumiem iekasēja TVS. Līguma ietvaros, TVS atbildēja par infrastruktūras ikdienas uzturēšanas izmaksām, kas arī tika iekļautas patērētājiem sniegto pakalpojumu tarifu aprēķinā.

Saskaņā ar līgumu TVS nodrošināja aizdevumu uzņēmumam TVK EUR 1 miliona vērtībā, kas tāpat kā lielākā daļa no TVS maksātās īres maksas tika izmantots lieliem infrastruktūras remontdarbiem un jaunām investīcijām ūdensapgādes sistēmā. Taču TVS nebija atbildīgs ne par ūdens piegādes kvalitāti, ne arī par pašreizējo un turpmāko infrastruktūras stāvokli. Tādējādi, viss projekta risks tika nodots gala patērētājiem.

Kad uzņēmums TVK pieteicās Eiropas Savienības ISPA granta saņemšanai, lai finansētu ūdens attīrīšanas rūpnīcas celtniecību, Eiropas Komisija pieprasīja līguma starp TVK un TVS pārskatīšanu pirms granta piešķiršanas. Tā kā pirmais līgums bija asimetrisks un paredzēja ievērojamas priekšrocības TVS (15% peļņas marža), Eiropas Komisija uzskatīja, ka ilgtermiņā tas varētu būtiski negatīvi ietekmēt projekta rentabilitāti. Tā rezultātā, kontrakts tika mainīts, fiksētā peļņas marža tika izslēgta, un tā vietā tika izstrādāta jauna tarifu noteikšanas metode, kā arī pakalpojuma kvalitātes kontroles sistēma. Projekta shēma attēlota zemāk (Shēma 2.4).

Shēma 2.4

Trencinas ūdensapgādes sistēmas privāti publiskās partnerības projekta struktūra

Varšavas starptautiskā lidosta, Polija

Projekts / Valsts	Varšavas starptautiskā lidosta, Polija
PPP projekta mērķi	Lielas transporta infrastruktūras celtniecība ierobežotu pieejamo budžeta līdzekļu apstākļos
PPP iesaistītās puses	Valstij piederošs uzņēmums – „Polijas lidostas” (PPL); Privātais partneris - starptautisks celtniecības uzņēmums, Hochtief AG
Finanšu struktūra	Citibank AG aizdevums, Eiropas Investīciju bankas (EIB) aizdevums
Līguma veids starp pusēm	Projektēšana, celtniecība, finansēšana (Design, Build, Finance)
Riska sadale	Risks nodots privātajam partnerim
Institucionālā/Vadības struktūra	Politisks un institucionāls atbalsts
Tarifu noteikšana	Fiksēts līgumā

Jauna pasažieru termināla un saistītās infrastruktūras celtniecība starptautiskajā Varšavas lidostā bija pirmais nozīmīgais privāti publiskās partnerības projekts ES kandidātvalstīs. Kā privātais partneris tika izraudzīts starptautisks celtniecības uzņēmums Hochtief Construction AG, bet projekta finansējumu nodrošināja Citibank AG, kurai bija pieredze privāti publisko partnerību projektu finansēšanā tieši sadarbībā ar Hochtief Construction AG. 1992. gadā lidostas paplašināšanu finansēja Eiropas Investīciju banka, izsniedzot valsts uzņēmumam Polijas lidostas 50 miljonu eiro aizdevumu.

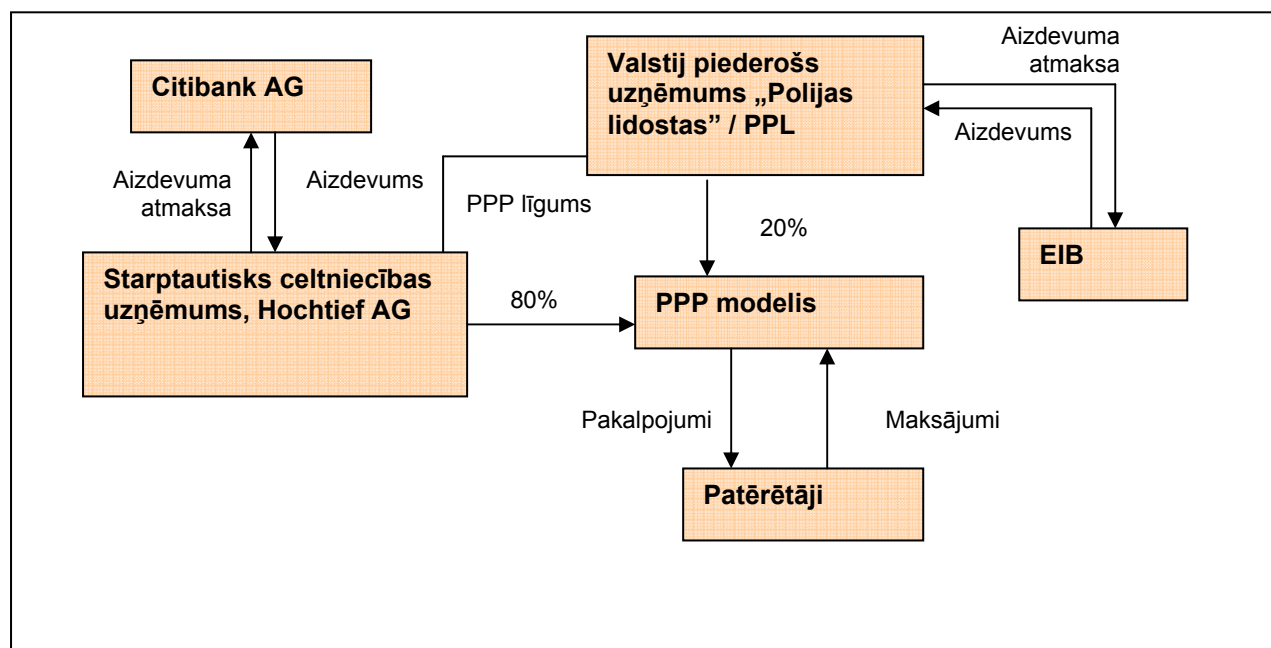
Pirms projekta realizācijas tika nolemts, ka tikai starptautisks konsorcijs, kura ģenerāluzņēmējs ir liels celtniecības uzņēmums ar starptautisku privāti publisko partnerību projektu realizēšanas pieredzi un labām iestrādņēm ar pieredzējušiem

apakšuzņēmējiem var realizēt šādu projektu saskaņā ar ES vides prasībām un tenderu standartiem, izvairoties no politiskiem un juridiskiem konfliktiem.

Aizdevuma atmaksa iesaistītajām bankām sākās 1993. gadā (maksājumi tika veikti reizi ceturksnī) un tika pabeigta 2000. gada beigās.

Projekta veiksmīgu izdošanos veicināja vairāki pozitīvi elementi. Pirmkārt, lai izvēlētos privāto partneri projektēšanas, finansēšanas un celtniecības kontraktam, tika organizēts atklāts starptautisks konkurss starp iepriekš izraudztiem konsorciem, kas pieteicās pēc sludinājuma, publicēta Eiropas valstu oficiālajā žurnālā (*Official Journal of European Communities*). Otrkārt, konkursa dalībniekiem tika izvirzīta prasība piedāvāt investīciju finansēšanas metodi. Visbeidzot, Polijas nacionālā avioliņiju kompānija finansēja vienu trešdaļu no DM 221.7 miljonu privātā aizdevuma. Projekta shēma attēlota zemāk (Shēma 2.5).

Shēma 2.5
Starptautiskās Varšavas lidostas PPP shēma

Kopsavilkums

- Publiski privātās partnerības ir tikušas veiksmīgi izmantotas pašvaldību projektu finansēšanai
- Nepastāv standartizētas publiski privātās partnerības pielietošanas shēmas; tās var tikt attīstītas, ņemot vērā konkrēta projekta situāciju, resursus un vajadzības

- Publiski privātas partnerības tiek izmantotas kombinācijā ar citiem finanšu instrumentiem (aizņēmumiem, grantiem)

3 Optimālākās alternatīvas Rīgas Domes administratīvās ēkas finansēšanai

Ņemot vērā veikto izpēti, var izdarīt sekojošus secinājumus:

- ⇒ Ir pieejami resursi, ko Rīgas Dome jaunās administratīvās ēkas būvniecības projekta realizācijai potenciāli var iegūt no Eiropas Savienības strukturālajiem fondiem, Kohēzijas fonda, Valsts Investīciju programmas. Tā kā šie līdzekļi ir pieejami grantu veidā (neatmaksājama finansiāla palīdzība), to izmantošana ir maksimāli izdevīga.
- ⇒ Pretendējot uz Eiropas Savienības fondu finansējumu, jāreķinās ar faktu, ka būs nepieciešams pašvaldības līdzfinansējums. Tas var tikt piesaistīts
 - No pašvaldības tekošajiem ieņēmumiem,
 - No pašvaldības rīcībā esošo īpašumu pārdošanas ieņēmumiem
 - Nepieciešamības gadījumā – piesaistot aizņēmuma līdzekļus.
- ⇒ Efektīvs projekta ieguldījumu finansēšanas veids, ņemot vērā prognozējamus projekta apjomus, ir privāti publisko partnerību izmantošana, sadalot projektu pa atsevišķām aktivitātēm.

Detalizētāki priekšlikumi Rīgas Domes jaunās administratīvās ēkas celtniecības projekta finansēšanai apkopoti tabulā zemāk, uzsverot arī ar katru finansējuma veidu saistītos riskus (Tabula 3.1).

Tabula 3.1
Investīciju finansēšana, izmantojot dažādus finanšu resursu avotus Rīgas Domes jaunās administratīvās ēkas celtniecības projekta ietvaros, to iespējas un riski

Finansējuma veids	Finansējamās investīcijas	Iespējas	Riski
ES struktūrfondi*	<p>Ūdensapgādes sistēmas izveide</p> <p>Transporta sistēmas optimizācija un drošības uzlabošana</p> <p>Informāciju tehnoloģiju sistēmu attīstībai</p>	<p>Saņemt neatmaksājamus finanšu resursu (grantus) projekta atsevišķu etapu realizācijai</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Nepieciešams nodrošināt atbilstību virknei prasību, lai iesniegtu projektu ES struktūrfondu finansējuma saņemšanai - Projekta izstrāde un apstiprināšana prasa ievērojamus laika resursus - Uz doto brīdi nav precīzas informācijas par kopējām pieejamajām summām un termiņiem nākamajam plānošanas periodam (2007.-2013.g.)
Kohēzijas fonds	<p>Ūdensapgādes sistēmas izveide (projekts vismaz EUR 10 miljonu apmērā)</p>	<p>Iegūt ievērojamus finanšu resursus granta veidā</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Projekta sagatavošana prasa ievērojamus laika resursus - Uz doto brīdi nav precīzas informācijas par kopējām pieejamajām summām un termiņiem nākamajam plānošanas periodam (2007.-2013.g.) - Lēmuma pieņemšana par līdzekļu piešķiršanu konkrētam projektam var ilgt vairākus gadus
Valsts investīciju programma	<p>Administratīvās ēkas būvniecība</p> <p>Transporta sistēmas attīstība</p>	<p>Piesaistīt neatmaksājamus līdzekļus vai aizņēmumus no valsts ~80% apmērā no pieteiktā projekta izmaksām</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ievērojams laika periods līdz lēmumam par projekta atbalstīšanu
Privāti publiskā partnerība	<p>Projekta atsevišķas daļas (ēkas būvniecība / ceļu un ielu būvniecība / komunikāciju sistēmas attīstīšana u.c.)</p>	<p>Izmantot modernu pašvaldību ieguldījumu finansēšanas instrumentu, piesaistot privāto sektoru</p> <p>Nododot ar projekta</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Pašvaldībai jāuzņemas ilgtermiņa līgumsaistības ar privāto partnerības pusi - Problemātiska līguma priekšmeta un citu līguma nosacījumu definēšana

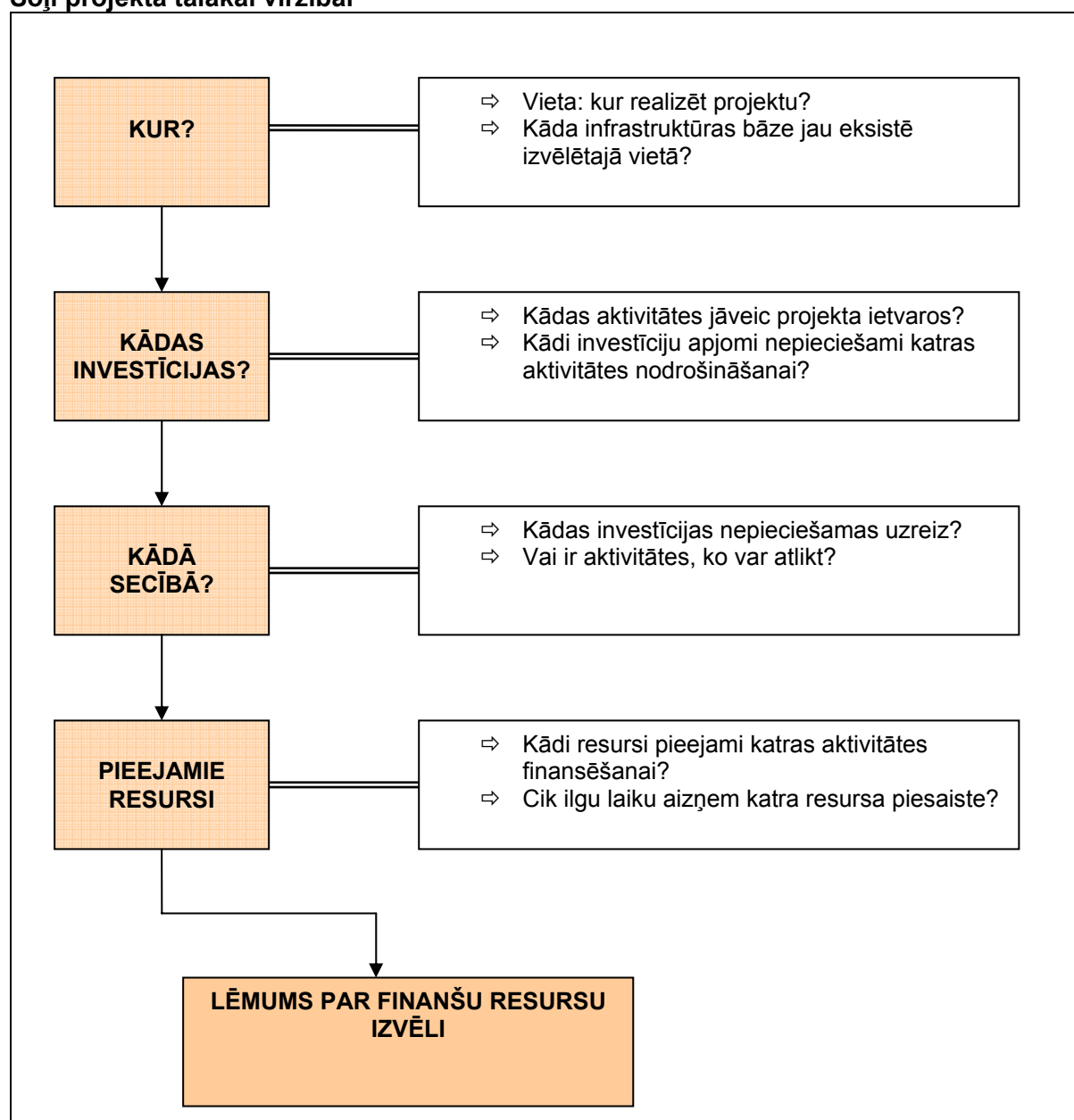
		realizēšanu saistīto risku privātajam sektoram Nodot finansējuma piesaistes uzdevumu privātajam sektoram	
--	--	---	--

** Vadoties no informācijas, kas ir pieejama un ir spēkā 2005. gada maijā*

Soļi projekta tālākai virzībai

Šis pētījums tika veikts, ņemot vērā Rīgas Domes administratīvās ēkas attīstīšanas projekta statusu uz 2005. gada maiju. Lai veiktu tālāku izpēti par projekta finansēšanas iespējām, nepieciešams veikt pieņemt vairākus lēmumus par projekta tālāku virzību (Shēma 0.1).

Shēma 0.1
Soļi projekta tālākai virzībai

I. Pielikums Nr. 1. Pašvaldībām pieejamās programmas Eiropas Savienības struktūrfondu projektu finansējuma saņemšanai (2004 – 2006)

<i>Aktivitāte: 1.1.2 Dalītas atkritumu vākšanas punktu izveide</i>				
KOPĀ pieejams līdzfinansējums (2004. – 2006.gadam), LVL	Min attiecināmo izdevumu summa projektam, LVL	Max ERAF līdzfinansējuma summa projektam, LVL	Max atbalsta intensitāte	<i>Piezīmes</i>
KOPĀ 1 246 875	Min 40 000	Max 500 000	75%	<ul style="list-style-type: none"> - projektēšanas izmaksas (< 10 % no kopējām attiecināmām izmaksām), kas veiktas ne agrāk par 2004. gada 1. janvāri, - būvniecības izmaksas, - dalītas vākšanas un šķirošanas iekārtu iegādes izmaksas, - sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumu izmaksas, - zemes pirkšana tikai un vienīgi projekta vajadzībām, < 10% no attiecināmajam izmaksām, - audita izmaksas, kas nepieciešamas projekta ieviešanai; - kārtējas izmaksas, kas ir pamatoti nepieciešamas projektu ieviešanas fāzē un kas ir saskaņā ar EK regulu 1685/2000.
<i>Aktivitāte: 4 „Siltumapgādes sistēmu uzlabošana”, 1.1.2 2. Apakšaktivitāte „Siltumapgādes sistēmu modernizācija atbilstoši vides prasībām un energoefektivitātes paaugstināšana gan siltumapgādes sistēmas ražošanas un sadales puse, gan gala patērētāja puse”</i>				
KOPĀ 6 230 000	Min 50 000	Max 1 000 000	75%	<ul style="list-style-type: none"> - energoefektivitātes paaugstināšanas projekti, ietverot energoaudita veikšanu un projekta paredzēto pasākumu īstenošanu. Tiks atbalstīti pasākumi siltuma avotos/ražošana, siltumenerģijas pārvades un sadales sistēmas, ka arī pasākumi siltumenerģijas zudumu samazināšanai un iekšējo siltumapgādes sistēmu energoefektivitātes paaugstināšanai sabiedriskā sektora lietotājiem; - kurināmā konversijas projekti ar mērķi samazināt enerģijas ražošanas ietekmi uz vidi; - projekti enerģijas ražošanai koģenerācijas procesa.
<i>1.1.2 2. Apakšaktivitāte „Ilgspējīgas attīstības veicināšana”, 1.3. pasākums: „Informācijas un sakaru tehnoloģiju attīstība”, 1.3.2. aktivitāte: „Publisko interneta</i>				

pieejas punktu attīstība”				
KOPĀ 1 432 385	Min 2 500	Max 400 000	75%	<p>- vērsti uz sabiedriskajām iestādēm, piemēram, pašvaldībām, bibliotēkām, pastu, izglītības iestādēm un citām iestādēm un veicina šo iestāžu pakalpojumu elektronisko izmantošanu un paplašina sabiedrības piekļuves iespējas sabiedrisko iestāžu informācijai un pakalpojumiem.</p> <p>- interneta pieslēguma nodrošināšana;</p> <p>- lokāla tīkla un interneta piekļuves nodrošināšana;</p> <p>- datortehnikas un citu iekārtu iegāde un uzstādīšana, ka arī nepieciešamais programmnodrošinājums;</p> <p>- apmācības un informatīvie pasākumi zināšanu paaugstināšanai apkalpojošam personālam (tai skaitās potenciālo lietotāju apmācītajiem, konsultantiem), potenciālajiem lietotājiem.</p>
1.1.2 2. Apakšaktivitāte „Ilgtspējīgas attīstības veicināšana”, 1. Pasākums „Vides infrastruktūras un tūrisma uzlabošana”, 5. aktivitāte „Kultūras un vēstures mantojuma efektīva izmantošana tūrisma attīstība”				
KOPĀ 6 130 000	Min 50 000	Max 1 000 000	75%	<p>-tūrisma infrastruktūras uzlabošana un attīstīšana (t.sk. tūrisma zīmju izvietošana, materiāli tehniskā nodrošinājuma uzlabošana, tūrisma informācijas centru tīklu veidošana, infrastruktūra riteņbraucējiem un gājējiem u.c.);</p> <p>- kultūras un vēstures mantojuma saglabāšana, atjaunošana un infrastruktūras pielāgošana (t.sk. arī muzeju ekspozīciju atjaunošana un iekārtas kultūras vēsturisko vērtību izstādīšanai un restaurēšanai), ar mērķi panākt tā ekonomiski efektīvu izmantošanu tūrisma jomā;</p> <p>- jaunu tūrisma produktu veidošana (tūrisma produkts ir jebkura prece, maksas vai bezmaksas pakalpojums, produkcija, kam piemīt reāla patēriņa vērtība, un kurus tūrisma un citu tautsaimniecības nozaru uzņēmumi un organizācijas ražo, izveido vai pielāgo tūristu interešu vai vajadzību apmierināšanai; projekta rezultātā būtu radīts komercializēts tūrisma produkts ieviešanai jeb piedāvājumam esošajiem vai jauniem tūrisma tirgiem).</p>
3.prioritāte: Cilvēkresursu attīstība un nodarbinātības veicināšana, 3.2. pasākums: Izglītības un tālākizglītības attīstība 3.2.1. Izglītības programmu uzlabošana sākotnējā profesionālajā izglītībā ekonomikai svarīgās nozarēs				
KOPĀ 6 650 000	Min 6 800	Max 136 000	75%	<p>- Profesionālās izglītības programmu uzlabošana vai jaunu programmu izstrāde un īstenošana (t.sk. paredzot jaunu audzēkņu uzņemšanu) valsts un pašvaldību profesionālās izglītības iestādēs,</p>

				<ul style="list-style-type: none"> - Profesionālās izglītības programmu satura uzlabošana, mācību priekšmetu vai kursu, mācību prakses, patstāvīgā darba satura, mācību metodiskā nodrošinājuma izstrāde, mācību metožu pilnveide, mācību priekšmetu vai kursu īstenošana, - mācību aprīkojuma uzlabošana atbilstoši izglītības programmu īstenošanas prasībām
<i>Alternatīvo sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu attīstība</i>				
KOPĀ 1 839 394	Min 10 000	Max 125 000	XX%	<p>Dienas centri invalīdiem,</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rehabilitācijas centri bērniem invalīdiem (ja tas dod iespēju viņu aprūpējošajiem tuviniekiem vai ģimenes locekļiem atgriezties, iekļauties darba tirgū), - Specializētās darbnīcas invalīdiem, - Rehabilitācijas centri personām, kas atbrīvojušās no ieslodzījuma vietām, - Rehabilitācijas centri vardarbībā cietušām pieaugušām personām, - Dienas centri pensijas vecuma personām, kas dzīvo ģimenē (ja tas dod iespēju viņu aprūpējošajiem tuviniekiem vai ģimenes locekļiem atgriezties, iekļauties darba tirgū), - Citi sociālo pakalpojumu sniedzēji, kas veicina klientu vai viņu ģimenes locekļu atgriešanos darba tirgū un kompleksu un secīgu pakalpojumu pieejamību sociālās atstumtības riskam pakļautajām iedzīvotāju grupām. <p>Projekta ietvaros iespējama esošo ēku rekonstrukcija un remontdarbi, ēku pielāgošana personām ar funkcionāliem traucējumiem, aprīkošana ar iekārtām un aprīkojumu.</p> <p>Tiks atbalstīti projekti no visiem Latvijas reģioniem, kuru ietvaros tiks pilnveidota sociālā infrastruktūra.</p>
<i>Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība apdzīvotās vietās ar iedzīvotāju skaitu <2000</i>				<p>Nacionālā programma</p> <p>Iespējams, ka finansējums būs 2007. – 2013. gada plānošanas periodā</p>
<i>Likumdošanas prasībām neatbilstošu atkritumu izgāztuvju rekultivācija</i>				<p>Nacionālā programma</p> <p>Pieteikumu iesniegšanas termiņš ir š.g. 6. maijs (vēl turpina pieņemt pieteikumus)</p>
<i>Ekotūrisma infrastruktūras attīstība potenciālajās Natura 2000 teritorijās</i>				<p>Nacionālā programma</p> <p>Projekts attiecas uz:</p>

	<ol style="list-style-type: none"> 1. piejūras dabas parku 2. Vecdaugavu 3. Jaunciemu <p>Programma ir aizvērtā, bet varētu atvērt, ja būs finansējums no EUR kursa svārstībām</p>
<i>Informācijas un sakaru tīklu attīstība ģeogrāfiski attālinātajās teritorijās, paplašinot augstas kvalitātes platjoslas tīklus</i>	Atklātā konkursa programma (plānota 2006. gadā)
<i>Sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju infrastruktūras un aprīkojuma uzlabošana</i>	
<i>Dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma tūrisma punktu izveide</i>	
<i>Transporta sistēmas organizācijas optimizācija un satiksmes drošības uzlabojumi apdzīvotās vietās</i>	
<i>Sabiedrisko informācijas un elektroniskas pārvaldes sistēmu attīstība</i>	
<i>Nacionālā programma veselības aprūpes jomā 2004.-2006.gadam</i>	
<i>Sākotnējās profesionālās izglītības iestāžu renovācija un mācību aprīkojuma modernizācija</i>	
<i>Augstākās izglītības iestāžu nodrošināšana ar mūsdienīgām apmācības iekārtām, tehniku un lieldatoru tīkliem, kā arī ēku renovācija (ieskaitot pielāgošanu personām ar īpašām vajadzībām)</i>	

II. Pielikums Nr. 2. Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijas investīciju politikas prioritārie darbības virzieni 2006.-2010.gadam

Programmas saturs (formāts) un pieļaujамie pasākumi (aktivitātes)

Programmā paredz šādas apakšprogrammas:

1. Pašvaldību darba modernizācija un e-pārvaldes ieviešana pašvaldībās

1.1. Apakšprogrammas mērķis ir sekmēt pašvaldību darba organizāciju, IKT (informācijas un sakaru (komunikāciju) tehnoloģiju) pieejamību pašvaldību darbiniekiem un iedzīvotājiem, kā arī komersantiem un komercdarbības uzsācējiem.

1.2. Apakšprogramma paredz atbalstīt šādus pasākumus (aktivitātes):

1.2.1. Esošā lokālā tīkla (pašvaldībās, bibliotēkās, informācijas un uzņēmējdarbības centros) un interneta pieejas punktu modernizācija, tai skaitā nepieciešamā programnodrošinājuma iegāde;

1.2.2. Apmācības un informatīvie pasākumi zināšanu paaugstināšanai esošo lokālo tīklu apkalpojošam personālam un lietotājiem IKT izmantošanā.

1.3. Izstrādājot Pieteikumu, jāņem vērā, ka apakšprogrammas ietvaros nevar tikt iekļauti pasākumi (aktivitātes), kuru realizāciju paredz šādas Vienotā programmdokumenta un programmas papildinājuma 1.3. pasākuma „Informācijas un sakaru tehnoloģiju attīstība” aktivitātes:

1.3.1. Nacionālā programma „Elektroniskās pārvaldes infrastruktūras bāzes attīstība un pilnveidošana” - projekts „Pašvaldību e-pārvaldes bāzes izveide” (iepriekš programma „Pašvaldību vienotās informācijas sistēmas izveide”);

1.3.2. Atklātais konkurss „Publisko interneta pieejas punktu attīstība”.

2. Mājokļu attīstība un energoefektivitātes paaugstināšana

2.1. Apakšprogrammas mērķis ir sekmēt dzīves vides kvalitātes paaugstināšanu vietējo pašvaldību iedzīvotājiem, tai skaitā maznodrošinātajiem un daudz bērnu ģimenēm, samazināt siltumenerģijas zudumus mājās un ārējos tīklos, kā arī samazināt patērētāju maksu par apkuri un karsto ūdeni.

2.2. Apakšprogramma paredz atbalstīt šādus pasākumus (aktivitātes):

2.2.1. Pašvaldības īpašumā esošo īres un/vai sociālo māju (arī dzīvokļu), rekonstrukcija/renovācija, tai skaitā to energoefektivitātes paaugstināšana;

2.2.2. Pašvaldības siltumenerģijas apgādes uzņēmumu (izņemot komersantus), tai skaitā pārvades tīklu, rekonstrukcija/renovācija vai jaunu objektu būvniecība.

3. Atbalsts uzņēmējdarbības attīstībai

3.1. Apakšprogrammas mērķis ir veicināt jaunu uzņēmumu veidošanos un esošo uzņēmumu pievilcību, sekmējot saimnieciskās rosības aktivizēšanos vietējās pašvaldībās un/vai reģionos, sekmējot paātrinātu teritoriju sociālo un ekonomisko atšķirību mazināšanos.

3.2. Apakšprogramma paredz atbalstīt šādus pasākumus (aktivitātes), kas vērstas uz uzņēmējdarbības vides uzlabošanu – uz pašvaldību un/vai valsts īpašumā esošās zemes izveidoti un/vai atjaunoti (rekonstruēti) objekti vai to daļas:

3.2.1. bijušo militāro un rūpniecisko/saimniecisko teritoriju/objektu pārstrukturēšana tālākai lietošanai - industriālie un tehnoloģiskie parki, jauni komercdarbības atbalsta centri (biznesa inkubatori), reģionālie bezdarbnieku pārkvalifikācijas un nodarbināto kvalifikācijas paaugstināšanas centri, izveidojot vai atjaunojot pieejas ceļus, inženierkomunikācijas, stāvlaukumus, informācijas zīmes.

Pirms šo teritoriju/objektu pārstrukturēšanas jāveic to piesārņojuma izpēte un rekultivācija Vides ministrijas noteiktā kārtībā;

3.2.2. esošo komercdarbības atbalsta centru (biznesa inkubatoru, tehnoloģisko parku), informācijas centru/, kā arī semināru/konferenču telpu renovācija/modernizācija un/vai jaunu izveide.

4. Transporta sistēmas attīstība

4.1. Apakšprogrammas mērķis ir sekmēt ekonomisko izaugsmi un jaunu darba vietu radīšanu vietējās pašvaldībās un reģionos, paaugstinot iedzīvotāju mobilitāti un kravu pārvadāšanas iespējas.

4.2. Apakšprogramma paredz atbalstīt šādus pasākumus (aktivitātes), kas vērsti uz pašvaldību īpašumā esošo:

4.2.1. asfaltēto ceļu renovāciju;

4.2.2 grantēto ceļu asfaltēšanu;

4.2.3. grantēto ceļa posmu, caurteku un/vai tiltu rekonstrukcija;

4.2.4. ielu, ietvju, tiltu un/vai caurteku, stāvlaukumu rekonstrukcija/renovācija un/vai jaunu izbūve, tai skaitā apgaismojuma sakārtošana/ierīkošana.

Apakšprogramma neparedz atbalstu pašvaldību administratīvo un/vai attīstības centru tranzīta ielu un reģionālas nozīmes tiltu rekonstrukcijai.

5. Pašvaldības izglītības iestāžu attīstība un nostiprināšana.

5.1. Apakšprogrammas mērķis ir attīstīt pirmsskolas un interešu izglītības iestāžu infrastruktūru, un nodrošināt šo iestāžu atbilstību sanitārajām, higiēnas, ugunsdrošības u.c. normām.

5.2. Apakšprogramma paredz atbalstīt šādus pasākumus (aktivitātes):

5.2.1. esošo iestāžu rekonstrukcija/renovācija, tai skaitā: energoefektivitātes paaugstināšana, sporta zāļu/laukumu izbūve;

5.2.2. jaunu iestāžu un sporta zāļu/laukumu būvniecība.

6. Vietējo pašvaldību administratīvo un/vai attīstības centru labiekārtošana

6.1. Apakšprogrammas mērķis ir sekmēt dzīves vides kvalitātes paaugstināšanos vietējās pašvaldībās, modernizējot un attīstot administratīvo un/vai attīstības centru infrastruktūru, nodrošinot pieejamību cilvēkiem ar īpašām vajadzībām.

6.2. Apakšprogramma paredz atbalstīt šādus pasākumus (aktivitātes):

6.2.1. publisko objektu (administratīvās ēkas, t.sk. iestādes un pakalpojumu centri, kultūras nami/centri, bibliotēkas, muzeji) sakārtošana, modernizācija un būvniecība, tai skaitā to energoefektivitātes paaugstināšana;

6.2.2. administratīvo un/vai attīstības centru teritorijas (skvēri/parki/atpūtas un rehabilitācijas zonas (sporta un bērnu laukumi) renovācija vai jaunu objektu izveide.

7. Sociālās aprūpes infrastruktūras attīstība

7.1. Apakšprogrammas mērķis ir sekmēt dzīves vides kvalitātes paaugstināšanu sociālās atstumtības riskam pakļautajiem iedzīvotājiem pašvaldībās, tai skaitā cilvēkiem ar īpašām vajadzībām.

7.2. Apakšprogramma paredz atbalstīt šādus pasākumus (aktivitātes):

7.2.1. pagastu un novadu īpašumā esošo sociālās aprūpes un rehabilitācijas iestāžu (grupu mājas, dienas aprūpes un krīzes centri, servisa dzīvokļi, patversmes) labiekārtošanu, modernizēšanu, tai skaitā to energoefektivitātes paaugstināšanu;

7.2.2. jaunu sociālās aprūpes un rehabilitācijas iestāžu būvniecība;

7.2.3. specializētu darbnīcu izveide cilvēkiem ar īpašām vajadzībām.

Reģionālās attīstības un
pašvaldību lietu ministrs

M.Kučinskis

III. Pielikums Nr.3. Īrijas likumdošana, kas regulē privāti publiskās partnerības izmantošanu